

De leden van de gemeenteraad en commissies
i.a.a. het college van B&W

Weert, 24 oktober 2018

Onderwerp : Aanbieden eindrapport burger- en overheidsparticipatie

Geachte raads- en commissieleden,

Hierbij bied ik u het eindrapport van de rekenkamer van de gemeente Weert aan betreffende het onderzoek "Burger- en overheidsparticipatie". De reactie van het college van Burgemeester en Wethouders op het eindrapport is hierin opgenomen.

Graag geeft de Rekenkamer aan de raad een toelichting op het rapport in een commissievergadering.

In onderhavig rapport is de raad niet betrokken geweest, ofschoon dit wel de wens was van de Rekenkamer. De gemeenteraad is ook onderdeel van het netwerk van participatie. Graag biedt de Rekenkamer aan om na de aanbieding van het rapport alsnog een dialoog aan te gaan met raadsleden rondom burger- en overheidsparticipatie. De rol van de raad is hierin van cruciaal belang. Bij de presentatie van het rapport zal hier nader op worden ingegaan.

Met vriendelijke groeten,
De voorzitter van de rekenkamer,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'A.M.A. van Drunen', with a long horizontal flourish extending to the right.

drs. ing. A.M.A. van Drunen Msc.

Bijlage: Gemeente Weert en samenwerking bij maatschappelijk initiatief ('overheidsparticipatie') en gemeentelijk initiatief ('burgerparticipatie')

Gemeente Weert en samenwerking bij maatschappelijk initiatief ('overheidsparticipatie') en gemeentelijk initiatief ('burgerparticipatie')

Onderzoek Rekenkamer Weert
oktober 2018

Inhoudsopgave

0	Inleiding	4
1	Context	6
2	Onderzoek Rekenkamer Weert: de kern	7
3	Ambities gemeente Weert	13
4	De maatschappelijke en gemeentelijke initiatieven	21
5	Succes- en faalfactoren	25
5.2	Relatie met organisatieontwikkeling (“Weert in Dynamiek”)	28
5.3	Goed samenwerkingspeler zijn	29
5.4	Democratisch gehalte van initiatieven	32
6.	Bestuurlijke reactie	34
7.	Nawoord	38
Bijlage 1	Doel- en vraagstelling	40
Bijlage 2	Bevindingen werkateliers	40
Bijlage 3	Bronnen	61

0 Inleiding

Dit rapport van de Rekenkamer Weert is opgestart omdat er vele ontwikkelingen gaande zijn op het gebied van burgerparticipatie. Het is zelfs zo dat er tijdens het onderzoek de gemeente Weert een Manifest heeft uitgebracht met betrekking tot burgerparticipatie en overheidsparticipatie. Het is dus een onderzoek dat lopende een ontwikkeling is ingezet om te zien of deze ontwikkeling nog versterkt kan worden. Het bleek ook dat de Rekenkamer haar oorspronkelijke onderzoeksopzet Burgerparticipatie had genoemd en dat door de uitkomst van het manifest Burger- en Overheidsparticipatie de gemeente Weert juist de begrippen anders had gedefinieerd. De Rekenkamer sprak over burgerparticipatie en heeft maatschappelijke initiatieven onderzocht. In het manifest is dit juist overheidsparticipatie genoemd. Begripsverwarring dus. Om dan ook volledig te zijn heeft de Rekenkamer een aanvullend onderzoek gedaan naar burgerparticipatie in de nieuwe terminologie of waar de Rekenkamer liever over spreekt participatie met gemeentelijke initiatieven.

Dit onderzoek is ook niet zozeer een onderzoek naar feitelijkheden maar een participatief onderzoek. Participatie is iets dat je samen doet en dus ook het onderzoek is als zodanig opgezet. De Rekenkamer heeft dan ook in- en externe spelers (raad, college, organisatie, burgers, maatschappelijke instellingen) bij het onderzoek willen betrekken in werkateliers en een bespreking met de raad. Daarbij zou het als Rekenkamer gaan om een gezamenlijke ontwikkeling met alle betrokken partijen. Dit is niet helemaal gelukt daar raadsleden niet bij het onderzoek betrokken zijn geweest. Graag had de Rekenkamer samen met raadsleden gekeken op welke wijze de raad het beste zou kunnen omgaan met participatie. Nu heeft de Rekenkamer in dit rapport wel haar aanbevelingen gegeven zonder de participatieve inbreng van de raad. De Rekenkamer vindt dit een gemiste kans en wil graag dit aanbod nogmaals neerleggen.

Het onderzoek is uitgevoerd door Partners & Pröpper, met als hoofdonderzoeker Hans Kessens ondersteund door Igno Pröpper. De Rekenkamer heeft gemerkt dat zij heel goed thuis zijn op het gebied van participatie en de Rekenkamer wil bij deze haar waardering uitspreken voor hun onderzoek.

De Rekenkamer Weert
Drs. ing. A.M.A. van Drunen Msc.
Drs. J. Hendrickx

1 Context

De maatschappelijke context waarin het lokaal openbaar bestuur functioneert, is de afgelopen decennia ingrijpend veranderd. Deze veranderingen worden wel geduid met begrippen als ‘horizontalisering’, ‘digitalisering’, ‘regionalisering’, ‘netwerksamenleving’. Deze veranderingen hebben een grote impact op de manier waarop gemeentebesturen beleid maken en uitvoeren. De betrokkenheid en invloed van burgers en maatschappelijke instellingen nemen in de loop der jaren toe: van inspraak op plannen die de gemeente maakt, tot het faciliteren van initiatieven van burgers en maatschappelijke partijen. De laatste tien jaar heeft beleidsvorming met en op basis van maatschappelijke initiatieven een grote vlucht genomen.

Dat heeft te maken met het toegenomen besef dat de overheid niet meer de oplossing van alle vraagstukken kan zijn. Burgers kunnen niet langer uitsluitend consument van beleidsproducten en diensten zijn. ‘Wat doet u zélf?’ is nu óók een belangrijk uitgangspunt.

Vooraf in de laatste twee bestuursperioden(2010-2014, 2014-heden) geven de decentralisaties in het sociaal domein in combinatie met forse bezuinigingen een krachtige impuls aan de vraag welke inspanningen gemeenten moeten leveren om burgerbetrokkenheid te initiëren en vast te houden.

Ook de aanstaande wetgeving met betrekking tot de ruimtelijke ordening (Omgevingswet) laat zien dat de gemeente geen allesbepaler is en boven de partijen staat, maar dat ze deel uitmaakt van een netwerksamenleving waar ruimte is voor de invloed en energie van verschillende partijen. Alle betrokkenen moeten daarin een nieuwe plaats vinden, qua positie, rol en houding.

In vrijwel alle coalitieakkoorden van gemeenten die na de gemeenteraadsverkiezingen van 2014 zijn gesloten – ook die van gemeente Weert - is er volop aandacht voor de veranderende relatie tussen gemeente en samenleving. Nieuwe colleges leggen de lat daarbij hoog en streven naar een ‘beter participerende overheid’, ‘versterking van de doedemocratie’ of het ‘stimuleren en faciliteren van initiatieven uit de samenleving’. Kortom, de nadruk komt steeds meer te liggen op de hogere treden van de Participatieladder waarbij:

- Gemeenten op basis van gelijkwaardigheid samenwerken met andere partijen bij het realiseren van opgaven (samenwerkende stijl);
- Gemeenten ondersteuning (tijd, geld, deskundigheid, etc.) bieden voor het beleid van partijen uit de samenleving. Inwoners zijn zelf de initiatiefnemer en/of ‘beleidseigenaar’ (faciliterende stijl).

De landelijke trend bij gemeenten om de ladder op te klimmen is o.a. terug te zien in periodieke rapportages in het kader van de benchmark burgerparticipatie.¹ Ook de gemeente Weert investeert volop in deze ontwikkelingen en wil organisatie en bestuur daar nadrukkelijk dienstbaar aan maken. Hiertoe is onder meer het programma ‘Weert in Dynamiek (WinD)’ gestart en is een ‘Manifest burgerparticipatie en overheidsparticipatie’ opgesteld.

¹ Jaarrapport benchmark burgerparticipatie 2014, een evaluatie van 50 participatietrajecten in 11 gemeenten, zie www.benchmarkburgerparticipatie.nl

2 Onderzoek Rekenkamer Weert: de kern

Tegen de achtergrond van de hiervoor geschetste trends vond de Rekenkamer Weert het nuttig onderzoek te doen naar de wijze waarop gemeente Weert maatschappelijke initiatieven ondersteunt.

Doel van het onderzoek is inzicht krijgen in het succes waarmee de gemeente Weert tot nu inspelt op initiatieven uit de samenleving en wat hierbij belangrijke lessen zijn.

Het onderzoek gaat in op:

- 1 De ambities van de gemeente ten aanzien van maatschappelijke initiatieven en de tot heden ondernomen acties, in het bijzonder met het project ‘Weert in Dynamiek’
- 2 De wijze waarop de gemeente aansluit op een aantal ten behoeve van dit onderzoek besproken initiatieven. Het gaat om projecten in de fysieke sfeer en in het sociaal domein: Luuëker Park, Park De Wijer, Nijsweike, Bèèle Erfke, Noaberhulp Houtbroek, Fatima aan Zet/Wijkpark Fatima, Huiskamer Boshoven en het Zelfregiecentrum.
- 3 De succes- en faalfactoren bij deze initiatieven.
- 4 En de lessen die hieruit kunnen worden getrokken.

Na afronding van het onderzoek naar maatschappelijke initiatieven besloot de Rekenkamer een klein aanvullend onderzoek te doen naar twee projecten waarbij de gemeente zélf initiatiefnemer is. Hierbij is gekozen voor de Stadsdeelvisie Weert Midden en het Armoedebeleid. De gemeente Weert heeft namelijk tijdens de uitvoering van het rekenkameronderzoek een manifest uitgebracht waarbij een duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen participatie vanuit maatschappelijke initiatieven (overheidsparticipatie) en vanuit gemeentelijke initiatieven (burgerparticipatie). Met deze aanvulling wordt het brede veld van participatie onderzocht.

Hieronder treft u de conclusies en aanbevelingen uit dit onderzoek aan.

In de hoofdstukken 3, 4 en 5 gaan we nader in op:

- De ambities van gemeente Weert
- Een beknopte beschrijving van de besproken initiatieven
- De succes- en faalfactoren ten aanzien van:
 - > De rolinvulling door de raad en het samenspel met het college
 - > De relatie met de organisatieontwikkeling in gemeente Weert (Weert in Dynamiek)
 - > Een goede samenwerkingspartner zijn
 - > Democratisch gehalte van de initiatieven

Conclusies

- 1 Het college brengt de raad onvoldoende in stelling om als raad een goede rol te kunnen vervullen bij participatie.
De raad wordt niet gevraagd om het Manifest te onderschrijven. Voor de raad wordt geen overzicht geboden over alle (voor de raad relevante) processen ('dossiers'/ projecten/initiatieven et cetera) waarin op enigerlei wijze sprake is van participatie (variërend van inspreken tot het nemen van een initiatief). Per proces kan dan sprake zijn van andere spelregels, rolverdeling tussen samenleving en gemeente en rolverdeling tussen raad en college.
- 2 De inzet en energie van de gemeenteraad houdt geen gelijke tred met die van college en organisatie bij de veranderingen die nodig zijn om meer ruimte te scheppen voor participatie. De gemeenteraad investeert onvoldoende in het reflecteren op de eigen rol en werkwijze bij de oriëntatie op en weging van participatie.
- 3 Gemeente Weert heeft de uitgesproken ambitie om tot een (participatie)samenleving te komen waarin veel ruimte én verantwoordelijkheid voor de samenleving is.
- 4 De gemeente Weert werkt langs verschillende sporen op een consistente manier aan het versterken en ondersteunen van participatie. De uitgesproken ambities ("*Weert in Dynamiek*", *WinD*), de uitgangspunten in het *Manifest*, de leidende principes ("*Kiezen met Visie*") en de ingezette organisatieontwikkeling ("*Weert in Dynamiek*" *WinD*) sluiten goed op elkaar aan – vanuit het beeld 'van buiten naar binnen werken'.
5. Het onderscheid dat de gemeente maakt in 'burgerparticipatie' en 'overheidsparticipatie' leidt af van de opgave waar het om gaat, en laat onderbelicht dat op beide sporen nadrukkelijk sprake is van onderlinge samenwerking waarin alle partijen een aandeel nemen. Het legt te veel nadruk op de initiatiefnemer terwijl mogelijk rondom dezelfde thema's het initiatief kan wisselen of binnen een groter thema er verschillende initiatiefnemers zijn.
6. De ambities ten aanzien van participatie en samenwerking, zoals verwoord in het manifest, worden nog onvoldoende gekoppeld aan het realiseren van concrete maatschappelijke opgaven. Participatiebeleid wordt onvoldoende geïntegreerd in het inhoudelijk beleid van de gemeente.

- 7 Het gemeentebestuur stelt zich ruimhartig op naar maatschappelijke initiatieven. Ze ondersteunt deze met:
- > Startsubsidies.
 - > Bijdragen 'in natura', zoals bestrating, zaaigoed, bomen.
 - > Ambtelijke ondersteuning bij de aanvang van een initiatief.
 - > Indien aan de orde: zorg voor een ordentelijke overdracht binnen de gemeente.
 - > Partijen bij elkaar brengen en verbinden.
 - > Participeren in overleggen.
- 8 Deelnemers aan maatschappelijke en gemeentelijke initiatieven m.b.t. participatie zijn overwegend positief over de inzet en ondersteuning van de gemeente. Tegelijkertijd geven ze aan bij maatschappelijke initiatieven dat niet altijd duidelijk is in welke rol de gemeente betrokken is bij hun initiatief: vastgoedeigenaar, regisseur, aanjager, subsidiënt, inkoper et cetera. Deelnemers geven aan een organisatiebrede benadering te missen. Zij bedoelen dan dat ze accounthouders missen die met één mond namens de gehele organisatie spreken. Ze bedoelen ook dat er bij alle sectoren voldoende inzicht moet zijn in de initiatieven, zodat deze tijdig betrokken kunnen worden. .
- 9 De ambtelijke organisatie ontbeert praktische werkwijzen ('hoe-vraag') die aansluiten op het binnen de gemeente in gang gezette cultuurveranderingsproces. Bij de maatschappelijke initiatieven spelen de volgende elementen:
- Het op een professionele wijze kunnen afwegen van initiatieven aansluitend op de beoogde mindset in de organisatie en die het gezonde verstand voeden.
 - Het hebben van een organisatiebreed overzicht op initiatieven (zie ook conclusie 5).
 - Organatiebrede kennisdeling en dóórontwikkeling individuele vaardigheden.
- Bij de gemeentelijke initiatieven spelen de volgende elementen:
- Onvoldoende ondersteuning vanuit communicatie.
 - Verschillende uitgangspunten bij de inzet van communicatiemiddelen.
 - Onvoldoende structuur in proces of projectplan waardoor ook het lerenvermogen ondermijnd wordt (men werkt al doende wijs, waardoor evaluatie van een aanpak moeilijker is te evalueren)
- 10 Voor het verder brengen van de transformatie in het sociaal én in het fysieke domein zijn gemeentelijke accommodaties een belangrijke hulpbron. Op dit moment ontbreekt een beleidskader dat het uitgangspunt voor gezonde accommodaties verbindt aan de functies die accommodaties daartoe kunnen vervullen voor maatschappelijke initiatieven.

Aanbevelingen

Aanbevelingen met het oog op het in stelling brengen van de gemeenteraad

- 1 Bied voor de gemeenteraad (maar ook voor de samenleving, het college en de organisatie) een actueel overzicht van alle processen ('dossiers', projecten, initiatieven et cetera) waarin op enigerlei wijze sprake is van participatie. Geef per proces de belangrijkste zaken aan, zoals:
 - > de inhoudelijke inzet/ de opgave (inclusief de koppeling aan gemeentelijke doelen);
 - > het aandeel van de maatschappelijke partijen en het aandeel van de gemeente in de realisatie van deze opgave;
 - > het belang en de betrokkenheid van de raad (politieke zeer belangrijk, politiek belangrijk, of een onderwerp dat volledig door het college of de ambtelijke organisatie kan worden opgepakt);
 - > het samenspel tussen raad en college: kaderstelling (politiek mandaat) en/ of delegatie;
 - > de resultaten (tot nu toe).
- 2 Stel als raad een ontwikkelagenda op. Onderdelen van deze agenda kunnen zijn:
 - > Versterking van de eigen informatiepositie ten aanzien van participatie door een meer eigenstandige oriëntatie door de raad;
 - > Aanpassing van de vergaderwijze en –structuur om in de fase van beeldvorming met burgers en maatschappelijke partijen, maar ook om met college en ambtenaren te kunnen overleggen;
 - > Mate van delegatie aan het college en bewegingsruimte voor het college in relatie tot de kaderstellende rol;
 - > Actieve informatieplicht van het college.

Aanbevelingen met het oog op de gemeentelijke participatiedoelstellingen

Indien het gemeentestuur van Weert daadwerkelijk gevolg wil geven aan de participatieambities is het nodig dat de gemeente 'een tandje bij zet'.

- 3 Verruim de bestaande kaderstelling door meer richtinggevend te zijn en minder met de concrete uitvoering/regelgeving bezig te zijn. Daarbij kan ruimte bieden in budgetten en tijdsinzet helpen, om initiatieven uit de samenleving te faciliteren en/of samen te werken met maatschappelijke partijen
- 4 Optimaliseer het gebruik van maatschappelijk vastgoed/gemeentelijke accommodaties voor het faciliteren van maatschappelijke initiatieven én het verder verbinden van deze initiatieven met gemeentelijke doelstellingen - op het sociale én fysieke domein.

Aanbevelingen met het oog op de gemeentelijke werkwijze

- 5 Stimuleer een organisatiebrede werkwijze voor het inspelen op initiatieven en voor participatie bij gemeentelijke beleidsinitiatieven. Deze werkwijze is gericht op proceskwaliteit:
 - > Snelheid: snel kunnen inspelen op - variërend van samenwerken, faciliteren tot afwijzen.
 - > Goede afweging: zorgvuldig, samenhangend en afhankelijk van het onderwerp door het juiste gremium.
 - > Goede samenwerkingsspeler: het proces binnen het huis van de gemeente staat in dienst van goede samenwerking met partijen in de samenleving.

- 6 Introduceer een gemeentebrede werkwijze voor het duiden van maatschappelijke initiatieven met het oog op de gemeentelijke 'reactie' daarop - waarbij dit aansluit bij de beoogde cultuurverandering en mindset in de organisatie. Een maatschappelijk initiatief kan – ongeacht het onderwerp - om te beginnen aan de hand van de volgende vragen worden verkend:
 - > Wat behelst het initiatief? Wat zijn de beoogde resultaten?
 - > Op welke wijze kun je het initiatief waarderen?
 - Negatief, moet je het dan verbieden of ontmoedigen?
 - Neutraal, geen betrokkenheid gemeente.
 - Positief, is er dan aanleiding om het initiatief te faciliteren of om met de initiatiefnemers samenwerking aan te gaan?
 - > Sluit het initiatief aan op gemeentelijk doelen? Zijn er kansen om het doelbereik te vergroten door maatschappelijk initiatief en gemeentelijk inzet te combineren?
 - > Welke partijen, binnen en buiten het gemeentebestuur, moeten betrokken worden?
 - > Kies een bepaalde proces/projectstructuur waardoor organisatorische basiselementen door de gemeente worden vastgelegd (b.v. doorlooptijd, procesorganisatie (welke functionarissen met hoeveel uur in welke fasen nodig), processtappen of projectfasen, e.d.)

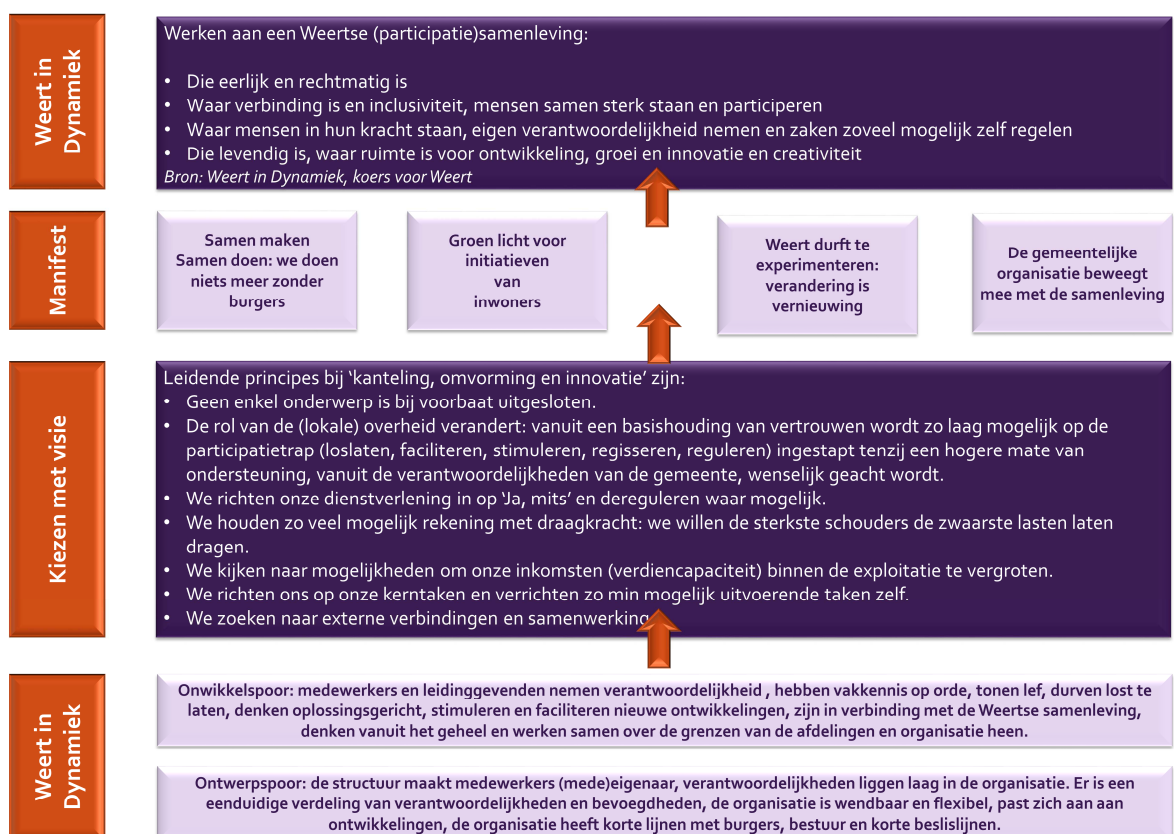
- 7 Laat het onderscheid in 'overheidsparticipatie' en 'burgerparticipatie' los. Enerzijds omdat deze begrippen verwarrend werken en anderzijds omdat soms bij onderwerpen beide aspecten spelen. Spreek liever over participatie en over de 'maatschappelijke opgave' en schat in wie of welke partijen in de realisatie van die opgave een aandeel zullen nemen en organiseer daaromheen de samenwerking.

- 8 Formeer rond belangrijke initiatieven een team vanuit de gemeente om de benodigde samenhang én toegevoegde waarde te bieden. Dit team vervult de 'accountfunctie' van de gemeente in.

3 Ambities gemeente Weert

In dit hoofdstuk behandelen we deelvraag 1 van het onderzoek:
Wat zijn de ambities van gemeente Weert en welke acties heeft de gemeente tot heden ondernomen om initiatieven uit de samenleving beter te kunnen faciliteren en stimuleren?
 > *In het bijzonder: welke acties heeft de gemeente met het project “Weert in Dynamiek” (WinD) ondernomen?*

De afgelopen jaren heeft gemeente Weert sterk geïnvesteerd in beleid dat gericht is op meer ‘van buiten naar binnen werken’. De samenleving ontwikkelt zich naar een netwerksamenleving én de gemeente staat tegelijkertijd voor een bezuinigingsopgave. Met de woorden ‘kanteling, omvorming en innovatie’ uit het beleidsdocument “Kiezen met Visie” is dat kernachtig verwoord. De doelstellingen uit het Manifest Burgerparticipatie vormen hierin de brug tussen de beoogde ‘participatiesamenleving’ en het doel een kleinere organisatie te vormen met een nieuw type ambtenaren. We brengen de samenhangen tussen de diverse beleidsdocumenten in onderstaand schema in beeld.

Figuur 2.1: Samenhang tussen beleidsdocumenten.

TOT HEDEN GEVOERD BELEID EN ONDERNOMEN ACTIES

Gemeente Weert laat een actieve inzet zien met betrekking tot de inzet voor participatie en onderzoek naar de resultaten daarvan (zie bijlage: bronnenlijst).

De start hiervan ligt in een externe evaluatie op wijkgericht werken uit 2008 waarin een aantal aanbevelingen is gedaan met betrekking tot de visie op burgerparticipatie en de relatie met het wijkgericht werken en de rollen en taken van wijk- en dorpsraden.

Bijzondere aandacht gaat in deze evaluatie uit naar:

- Een duidelijke inhoudelijke afbakening: waar gaan dorps- en wijkraden wel en niet over?
- Een duidelijke rol- en spelverdeling met politiek/bestuur/ambtelijke organisatie.
- Het toestaan van verschillen, mede in verband met verschillen in sociale structuur per dorpskern/wijk.
- Het formuleren van een heldere visie op participatie, waarbij betrokkenheid van zowel burgers als politiek en bestuur gewenst is.

De leidraad en checklist interactief werken uit maart 2010 heeft een breder karakter en introduceert een aantal begrippen en concrete handreikingen hoe burgerbetrokkenheid in de praktijk praktisch vormgegeven kan worden. Het legt een accent op een aanpak en bestuursstijl die niet gebaseerd is op hiërarchie maar op samenwerken, onderhandelen en overleggen met burgers, bedrijven, maatschappelijke instellingen en organisaties. Na deze periode is vooral ingezet op ervaring opdoen via het toepassen van interactieve processen bij drie pilotprojecten. Onder het motto “De praktijk is de beste leerschool” zijn verschillende trajecten op interactieve wijze tot stand gekomen.

De noodzaak tot verdere bezuinigingen, gewijzigde verhoudingen tussen overheid en burger en de overheveling van een groot aantal taken in het sociaal domein (kanteling) per 1 januari 2015, vormen de impuls om indringender te kijken naar wat de overheid moet en kan doen en welke opgaven mogelijk vanuit burgers en maatschappelijke partijen ter hand worden genomen. ‘Overheidsparticipatie’ (de overheid sluit aan bij maatschappelijke initiatieven) wordt tegenover ‘burgerparticipatie’ geplaatst. (Burgers sluiten aan en/of praten mee over gemeentelijke beleidsinitiatieven.) In de wandelgangen wordt dit in gemeente Weert het ‘traject BP-OP’ genoemd. In de nota “Kiezen met Visie” (mei 2015) worden daar de kiemen voor gelegd.

Gemeente Weert bevindt zich thans volop in dit proces.

Tegen die achtergrond vond in het voorjaar van 2016 een evaluatie plaats van het project “MijnStraatJouwStraat” en werd geconcludeerd dat dit project onvoldoende aansluit op de uitgesproken ambities om meer ruimte te bieden aan maatschappelijke initiatieven. Daarom is met ingang van 1 januari 2017 een andere aanpak van kracht. Minder subsidie aan wijk- en dorpsraden voor het ondersteunen van activiteiten en bredere toegankelijkheid

van subsidie door inzet van het fonds burgerinitiatieven. Dat is een fonds voor de ondersteuning van initiatieven in het kader van leefbaarheid waarvan, naast de Wijk- en Dorpsraden, ook inwoners of organisaties gebruik kunnen maken.

VOORGAAND BELEID EN RELATIE NAAR HET PROJECT “WEERT IN DYNAMIEK” EN RESULTATEN TOT HEDEN

“Kiezen met Visie”

In “Kiezen met visie” heeft de raad vanuit een visie op de Weerter samenleving inhoudelijke keuzes gemaakt voor het gemeentelijk beleid voor de periode 2015-2018. In deze nota gaat het om ‘kanteling, omvorming en innovatie’. Verwezen wordt naar de verdere ontwikkeling naar een netwerksamenleving en hoe dit - in combinatie met een forse bezuinigingsopgave - moet dóórwerken naar de gemeentelijke organisatie en relevante samenwerkingspartners, zoals welzijnsorganisatie Punt Welzijn.

In essentie bevat deze door de bekrachtigde koers de volgende keuzes:

- Herverdeling van taken en middelen over gemeente en maatschappelijke partijen waarbij steeds de vraag is wie welk aandeel in een maatschappelijke opgave neemt.
- Leidende principes hierbij zijn:
 - > Geen enkel onderwerp is bij voorbaat uitgesloten.
 - > De rol van de (lokale) overheid verandert: vanuit een basishouding van vertrouwen wordt zo laag mogelijk op de participatietrap (loslaten, faciliteren, stimuleren, regisseren, reguleren) ingestapt tenzij een hogere mate van ondersteuning, vanuit de verantwoordelijkheden van de gemeente, wenselijk geacht wordt.
 - > We richten onze dienstverlening in op ‘Ja, mits’ en dereguleren waar mogelijk.
 - > We houden zo veel mogelijk rekening met draagkracht: we willen de sterkste schouders de zwaarste lasten laten dragen.
 - > We kijken naar mogelijkheden om onze inkomsten (verdiencapaciteit) binnen de exploitatie te vergroten.
 - > We richten ons op onze kerntaken en verrichten zo min mogelijk uitvoerende taken zelf.
 - > We zoeken naar externe verbindingen en samenwerking.

In “Kiezen met Visie” wordt uitgesproken dat de gemeentelijke organisatie aangepast moet worden op de nieuwe verhoudingen. ‘Loslaten en vertrouwen’ wordt het motto. Het resultaat hiervan moet uiteindelijk een kleinere organisatie zijn met een nieuw type ambtenaren.

Naast bezuinigingen op de ambtelijke organisatie leidt dit ook tot bezuinigingen op de inzet van welzijnsorganisatie Punt Welzijn. Aan het verdere proces van transformatie gaat ook

Punt Welzijn een bijdrage leveren. Daarbij moet Punt Welzijn vooral verbindingen leggen met domeinen als zorg, sport, cultuur en wonen. Vanuit dat perspectief moet ook het welzijnswerk anders georganiseerd worden. Deels gebeurt dat door de decentralisaties in het sociaal domein, te weten de integratie van ouderenadvies in het gemeentelijke Wmo-team en verplaatsing van “De Vraagwijzer” naar het stadhuis. Hierdoor kan Punt Welzijn een meer eigentijdse, afgeslankte en toekomstbestendige rol in het nieuwe zorg- en welzijnsstelsel spelen.

“Weert in Dynamiek” (WinD)

In het kader van het project WinD1 (“Weert in Dynamiek”), is de organisatie vervolgens aan de slag gegaan om te bepalen wat de consequenties zijn voor de gemeentelijke organisatie, zowel wat betreft de structuur als de cultuur.

Dit wordt in het WinD-project langs drie ontwikkelingsperspectieven uitgewerkt:

- 1 Een perspectief voor de Weertse (participatie)samenleving.
“Werken aan een Weertse samenleving:
 - > die eerlijk en rechtmatig is;
 - > waar verbinding is en inclusiviteit, mensen samen sterk staan en participeren;
 - > waar mensen in hun kracht staan, eigen verantwoordelijkheid nemen en zaken zoveel mogelijk zelf regelen;
 - > die levendig is, waar ruimte is voor ontwikkeling, groei en innovatie en creativiteit’ (blz. 13, WinD, schema).”

De andere twee perspectieven hebben betrekking op de gemeentelijke organisatie:

- 2 Een perspectief op de ontwikkeling van medewerkers.
- 3 Een perspectief voor de structuur van de gemeentelijke organisatie.

De vier uitgangspunten uit het Manifest vormen de brug tussen het perspectief op de Weertse samenleving en de ontwikkelingsperspectieven op de gemeente, de raad, het college en de organisatie. Het zijn betekenisvolle tussenresultaten op weg naar verdere realisatie van de Weertse participatiesamenleving.

MANIFEST

De ambities van gemeente Weert zijn onlangs door het college van B&W bekrachtigd² in een Manifest. Dit Manifest bevat een kernachtige beschrijving van de ambities en vormt in beknopte vorm tevens een afspiegeling van eerdere documenten rond het thema participatie.

² College B&W 10 mei 2017.

Dit Manifest is bedoeld als ‘levend document’ en wordt aan de hand van gewijzigde of voortschrijdende inzichten bijgesteld, zowel door inbreng van gemeente, maar ook door inbreng van maatschappelijke partners, (sociale) ondernemers en inwoners.

Dit zijn de vier uitgangspunten van het Manifest:

- 1 Gemeentebeleid: samen maken, samen doen. We doen niets meer zonder burgers (burgerparticipatie).
- 2 Groen licht voor initiatieven van inwoners (overheidsparticipatie).
- 3 Weert durft te experimenteren: verandering is vernieuwing.
- 4 De gemeentelijke organisatie beweegt mee met de samenleving.

In het Manifest staan de begrippen Burgerparticipatie en Overheidsparticipatie centraal.

Burgerparticipatie = De gemeente benadert zelf de inwoners met de uitnodiging om mee te denken en te helpen bij gemeentelijke projecten en beleidstrajecten.

Overheidsparticipatie = De gemeente sluit aan bij initiatieven/projecten/ideeën van anderen (inwoners, vrijwilligersorganisaties, partners etc.) en ondersteunt eventueel.

BURGERPARTICIPATIE

De gemeente wil op een vernieuwende manier meer met inwoners samenwerken:

- > een structureel, open en op samenwerking gerichte houding
- > nastreven van grotere diversiteit aan deelnemers, dus ook ‘voorbij en achter’ dorps- en wijkraden;
- > gebruik maken van reeds bestaande overlegvormen;
- > meer gebruik van digitale media;
- > leren van bestaande projecten door evaluatie;
- > inwoners eerder betrekken;
- > bereidheid bij raad en college dilemma’s en lastige keuzes openlijk te delen met de samenleving.

OVERHEIDSPARTICIPATIE

Uitgangspunt is dat de overheid meer loslaat en meer op de eigen kracht van burgers vertrouwt.

Dus ook meer ruimte voor initiatieven van burgers creëert:

- > niet redeneren vanuit het eigen beleid, maar juist vanwege het eigen initiatief van burgers accepteren dat doelen per wijk, buurt of dorp anders kunnen zijn;
- > met initiatiefnemers samenwerken aan het verbreden van draagvlak onder hun initiatief;
- > daartoe concrete voorzieningen treffen om deze initiatieven te waarderen in de vorm van geld, gebouwen, zeggenschap overdragen, onderzoek doen, procesondersteuning;

- > initiatieven worden erkend en gehonoreerd als gelijkwaardig aan gemeentelijke initiatieven, ook als ze spanning oproepen met het beleid vanuit de gemeente

WEERT DURFT TE EXPERIMENTEREN

‘Weert durft te experimenteren’ is een derde belangrijke credo in het Manifest.

Hierbij wordt uitgegaan van een blijvende dialoog en contact tussen gemeente en samenleving:

- > in samenspraak met de gemeenschap bepalen wat de prioriteiten zijn. Dat zou al kunnen bij het opstellen van verkiezingsprogramma’s en collegeprogramma’s;
- > Weert is een proeftuin waarin alle geledingen samen experimenteren en vernieuwen, opzoek gaan naar nieuwe werkvormen;
- > ruimte geven aan het ‘Right to Challenge’.
- > het opnemen van procesafspraken in bestuurlijke programma’s.

MEEBEWEGEN MET DE SAMENLEVING

Dit vierde uitgangspunt van het manifest benadrukt dat maatschappelijke initiatieven slecht kans van slagen hebben als er een nadrukkelijke verbinding wordt gelegd naar alle beleidsvelden en afdelingen: *‘daarbij is het van belang dat de cultuur zodanig wordt dat ruimte maken voor lokaal initiatief niet los staat van de grote geldstromen en strategische keuzes. Kortom, zie je overal in de gemeentelijke organisatie terug dat er ruimte is voor initiatief?’*³

Er is al beweging, maar er kan méér, stelt het Manifest:

- > méér naar buiten;
- > betere communicatie over rollen van raad en organisatie;
- > bestuur en ambtenaren moeten hun nieuwe rol aanleren en verbeteren;
- > college en ambtenaren spreken méér met één mond, de raad moet als volksvertegenwoordiging juist alle belangen uit de gemeente naar voren brengen;
- > meer dialoog tussen raad, bestuur, organisatie
- > afdelingen werken aan de vertaling van democratische vernieuwing in beleid;
- > kijken waar regels en procedures lokale initiatieven belemmeren.

³ Blz. 5 van het Manifest, tweede alinea par. 4

Beoordeling: situatie in gemeente Weert

In de visievorming en de organisatieontwikkeling zet de gemeente Weert in op verschillende vormen van invloed en betrokkenheid van inwoners en maatschappelijke partijen. Het gaat daarbij dus óók om de tot dusverre meer gebruikelijke vormen van inspraak en beïnvloeding van gemeentelijk beleid.

We illustreren dit in onderstaand schema.

Figuur 2.2: Vormen van inspraak en beïnvloeding van gemeentelijk beleid.

In de visievorming en de organisatieontwikkeling zet de gemeente Weert in op alle vier de invalshoeken. Alle aandacht gaat uit naar de vernieuwingsimpuls: meer van buiten naar binnen werken. Tegelijkertijd vindt participatie en samenwerking ook plaats op de andere invalshoeken. We constateren dat niet voor alle betrokkenen helder is wanneer de gemeente maatschappelijke initiatieven faciliteert en wanneer een andere vorm van participatie nodig of wenselijk is (bijvoorbeeld inspraak).

Met het nadrukkelijk onderscheid tussen twee sporen: 'overheidsparticipatie' en 'burgerparticipatie' wordt de vraag wie initiatiefnemer is overbelicht. Het begrip 'overheidsparticipatie' vestigt de aandacht op initiatieven uit de samenleving waarbij het participeren van burgers om meer kan gaan dan meedenken met beleidsnota's van de gemeente.

Het roept bovendien het idee op van een scheiding in twee volledig afzonderlijke delen. In de praktijk van gemeente Weert zien we dat beide sporen blijvende samenwerkingsrelaties tussen gemeente en externe partijen met zich meebrengen. Zo zien we bijvoorbeeld dat

het traject 'Stadsdeelvisie Midden' ('burgerparticipatie') mede als procesdoel heeft om duurzame samenwerkingsrelaties met burgers en maatschappelijke partijen aan te gaan, omdat de gemeente niet alle noodzakelijke taken alleen ter hand kan nemen. Omgekeerd zien we bij het maatschappelijk initiatief ('overheidsparticipatie') Zelfregiecentrum duurzame samenwerking met de gemeente ontstaan in de bejegening en bediening van kwetsbare cliëntgroepen. Bij andere maatschappelijke initiatieven is de gemeente nadrukkelijk als mede-initiatiefnemer in beeld. (Huiskamer Boshoven). Beide sporen – 'overheidsparticipatie' en 'burgerparticipatie' stellen verschillende eisen aan de kwaliteit van het samenspel tussen gemeente en maatschappelijke partijen, en zijn , zoals bovenstaand schema ook illustreert, gelijkwaardig.

Het lijkt ons van meer belang aandacht te geven aan de maatschappelijke opgaven die met die met het initiatief wordt behartigd in plaats van een accent te leggen op wie eerste initiatiefnemer is bij die opgave. Deze koppeling aan maatschappelijke opgaven vindt nog niet voldoende plaats.

Participatiebeleid en inhoudelijk beleid zijn twee gescheiden 'kokers'. Het Manifest Burgerparticipatie en Overheidsparticipatie wijst een aantal inhoudelijke onderwerpen aan (o.a.. groen, eenzaamheid, leegstand in de binnenstad) maar dat wordt nog onvoldoende uitgewerkt en biedt onvoldoende handvatten om tot een goede afweging te komen.

Deze koppeling vraagt een werkwijze waarbij een maatschappelijk initiatief van buiten ook werkelijk 'van binnen betekenis krijgt'. Dit vraagt om:

- de beoordeling of maatschappelijke initiatieven aansluiten op gemeentelijke doelen en of dit voor de gemeente aanleiding is deze te faciliteren of samen te werken;
- het concretiseren van het gemeentelijk aandeel, dat, afhankelijk van de afspraken tussen college en raad, eveneens om een politieke bemoeienis en beoordeling vraagt.

4 De maatschappelijke en gemeentelijke initiatieven

In dit hoofdstuk behandelen we deelvraag 2 van het onderzoek:

Welke initiatieven uit de samenleving hebben zich tot heden aangediend?

- > *Om wat voor initiatieven gaat het?*
- > *Wat is het onderwerp en welke opgave willen ze realiseren?*
- > *Wie zijn de initiatiefnemers?*
- > *Hoe heeft de gemeente hier op aangesloten?*
- > *Welke afwegingen hanteert de gemeente bij de vraag of en op welke wijze de gemeente aansluit op deze initiatieven?*

In dit hoofdstuk geven we een korte beschrijving van de maatschappelijke en gemeentelijke initiatieven die in dit onderzoek zijn besproken. Een meer uitgebreide beschrijving van de initiatieven is opgenomen in bijlage 2.

Maatschappelijk initiatief, onderwerp, opgave, initiatiefnemers

Er zijn acht maatschappelijke initiatieven besproken in het kader van dit onderzoek. Vijf hebben betrekking op leefbaarheid en openbare ruimte, drie hebben betrekking op sociale ontmoeting, opvang en begeleiding/activering.

De ‘fysieke’ en leefbaarheidsprojecten dienen uiteindelijk allemaal het sociale doel van ontmoeting en verbinding.

PARK DE WEIJER

Realisatie van een park, dat wordt beheerd door omwonenden.

Het is een initiatief van Wijkraad de Biest, dat door een werkgroep wordt voorbereid en uitgevoerd.

Het park is inmiddels gerealiseerd.

LUUËKER PÂRK

Ontwikkeling van braakliggend terrein naar ‘Bruisend hart van Leuken’.

Het wordt ook wel ‘Wijkcentrum zonder dak’ genoemd, omdat het functioneert als kristallisatiepunt voor ontmoeting in de wijk. Inmiddels is het volledig ingericht met uiteenlopende voorzieningen.

Het initiatief is genomen door Wijkraad Leuken.

BÈÈLE ERFKE

Het initiatief heeft betrekking op de vernieuwing van een kinderboerderij met aanliggende speeltuin.

Hiervoor is een stichting opgericht dat het initiatief samen met omwonenden en de buurtorganisatie ('t Bèèle Erfke/'t Nijsweike) heeft opgepakt.

NIJSWEIKE

Doel is het gezamenlijk in ere herstellen van de omgeving van de plaatselijke molen en het aanleggen, inrichten en onderhouden van de omgeving van de tuin rondom de molen. De tuin kan dan ook fungeren als centrale ontmoetingsplek in de buurt.

NOABERHULP HOUTBROEK

In een klein buurtschap (circa 15 huizen) hebben circa 30 bewoners het initiatief genomen elkaar te helpen met kleine klussen in en rond het huis, snoeien, tuin opknappen, gezamenlijke ontmoetingsplek.

FATIMA AAN ZET/WIJKPARK FATIMA

Wijkraad Fatima en een aantal andere maatschappelijke partijen (gemeente, woningcorporatie, welzijnsorganisatie, maatschappelijk werk, andere zorgpartijen) slaan de handen ineen met het doel meer burgers te betrekken bij sociale en maatschappelijke participatie, meer nadruk te leggen op eigen verantwoordelijkheid van burgers, en streven naar een inclusieve samenleving. Dit krijgt op dit moment vorm in een 'huiskamer' met verschillende activiteiten, waar zowel vrijwilligers als professionals in deelnemen.

HUISKAMER BOSHOVEN

Wijkraad Boshoven en het bestuur van Buurthuis 't Kwintet hebben het initiatief genomen om het buurthuis meer nadrukkelijk in dienst te stellen voor mensen met en zonder ondersteuning.

Doel is om laagdrempelig gastheerschap te realiseren op basis van goede bejegening en 'presentie'.

Mededragers van dit initiatief zijn het maatschappelijk werk, een instelling voor geestelijke gezondheidszorg, en de gemeente die met subsidie de huur van de accommodatie mede mogelijk maakt. De huiskamer is gedurende 4 dagdelen geopend.

ZELFREGIECENTRUM WEERT

Initiatief van (in aanvang) twee personen, gericht op open inloop en activerende dagbesteding voor een brede doelgroep. Ook is er het aanmeldpunt flexibele maatschappelijke opvang gevestigd en de dagopvang voor daklozen.

De ambitie is om een fundamenteel andere bejegening van personen met een geestelijke kwetsbaarheid te realiseren.

Inmiddels vervult het Zelfregiecentrum een spilfunctie in het samenspel met andere organisaties die verwante cliëntgroepen ondersteunen.

Gemeentelijke initiatieven, onderwerp, opgave

In het aanvullend onderzoek zijn ook twee gemeentelijke initiatieven onderzocht.

STADSDEELVISIE WEERT MIDDEN

Door stadsdeelvisies op te stellen wil gemeente gericht vooruit kijken en bepalen wat de wijken nodig hebben om zich duurzaam voor te bereiden op en te ontwikkelen naar de toekomst. Dat is nodig vanwege onder andere de demografische ontwikkelingen, de wijzigingen in de WMO, de participatiewet en de jeugdzorg en de Woningwet uit 2015. Maar ook de rol van de burger wordt steeds belangrijker. Niet alleen bij de voorbereiding, maar ook bij de uitvoering. Achter de opstelling van de visie gaat dus ook nadrukkelijk het idee schuil dat burgers en andere partijen een aandeel nemen in delen van de uitvoering. Dit illustreert ook de relatieve betekenis van de begrippen ‘overheidsparticipatie en burgerparticipatie’. Uiteindelijk werken partijen samen bij het realiseren van een opgave. In de stadsdeelvisie is een ontwikkelingsrichting opgenomen, gericht op de thema’s fysiek, sociaal, technische staat gebouwen en voorzieningen van dit stadsdeel en de afzonderlijke wijken met een uitvoeringsprogramma.

ARMOEDEBELEID

Tot 2018 voerde gemeente Weert alleen een minimabeleid uit. Onder minimabeleid vallen alle gemeentelijke regelingen die specifiek gericht zijn op de (financiële) positie van mensen met een inkomen op of vlak boven het sociaal minimum.

Directe aanleiding voor het opstellen van een beleidsplan is een door de raad aangenomen motie waarin het college wordt gevraagd een integraal aanvalsplan armoedebestrijding te maken, waarbij voorzieningen en doelgroepen beter op elkaar worden afgestemd om maximaal effect te bereiken, waarbij structurele verbetering van de inkomenspositie leidend is. In de motie stond niet verwoord op welke wijze dit tot stand moest komen. De organisatie heeft het initiatief genomen om dit op een participatieve manier in te steken. Armoedebeleid richt zich op een bredere doelgroep en beoogt een groter effect.

Hoe sluit de gemeente aan op de maatschappelijke initiatieven?

We zien in het algemeen dat de gemeente er zich voor inzet ruimhartig op al deze initiatieven in te spelen. De middelen, instrumenten en activiteiten die de gemeente hierbij inzet zijn:

- Startsubsidies;
- Bijdragen ‘in natura’, zoals bestrating, zaaigoed, bomen;
- Ambtelijke ondersteuning bij de aanvang van een initiatief;

- Indien aan de orde: zorg voor een ordentelijke overdracht;
- Partijen bij elkaar brengen en verbinden;
- Participeren in overleggen.

Het afwegen van de mate van medewerking is - zo blijkt uit de gevoerde gesprekken - over de hele linie in het algemeen nog zoeken. Het inmiddels voor het sociale domein vastgestelde beleid biedt hiervoor meer gevoel voor richting dan voor initiatieven die vooral het fysieke domein betreffen.

5 Succes- en faalfactoren

In dit hoofdstuk behandelen we de deelvragen 3 en 4 van het onderzoek:

Wat zijn de succes- en faalfactoren bij deze initiatieven?

Onder meer:

- > *Het zijn van een goed samenwerkingsspeler van de gemeente.*
- > *De mate en wijze waarop uitvoering is gegeven aan het project “Weert in Dynamiek” (dit mede in relatie tot de bezuinigingen).*
- > *Rolinvulling raad en samenspel met het college.*
- > *Het borgen van het democratisch gehalte van de initiatieven (bijvoorbeeld openheid qua deelnemers, rekening houden met elkaar).*

De succes- en faalfactoren die in dit hoofdstuk worden besproken ontleen we aan een aantal randvoorwaarden waaraan moet worden voldaan bij het faciliteren van of samenwerken met maatschappelijke initiatieven. In het onderzoek is met deze ‘ogen en oren’ gekeken en geluisterd.

Ze zijn samengevat in onderstaand schema:

Figuur 4.1: Kenmerken van een goed samenwerkingsspeler.

5.1 Rolinvulling raad en samenspel met het college

Belangrijke succes- en faalfactoren bij de rolinvulling door de raad en het samenspel met het college zijn:

- Betrouwbaar en duidelijk:
 - > Afspraken nakomen, als gemeentebestuur (na besluitvorming) met één mond praten, helderheid over (beleids)ruimte, rollen en spelregels.
- Gecommitteerd:
 - > Onder andere het college moet kunnen werken met een helder mandaat vanuit de raad.

Wat zien we:

- We zien dat de inzet en energie van de gemeenteraad geen gelijke tred houdt met die van college en organisatie bij de veranderingen die nodig zijn om meer ruimte te scheppen voor participatie. De raad ontbeert een uitgewerkt idee op wat het verder ondersteunen van participatie betekent voor het eigen functioneren. Daardoor gaan nieuwe ontwikkelingen aan de raad voorbij. Er zijn in het recente verleden (o.a. in maart 2016, onder externe begeleiding) extra bijeenkomsten georganiseerd waarin uitvoerig is gereflecteerd op de thema's burgerparticipatie en overheidsparticipatie. Daarbij kwamen aandachtspunten voorbij als:
 - > Welke regelruimte en kaders zijn nodig om participatie te stimuleren?
 - > Wat moeten we als raad anders doen?
 - > Moeten we niet veel meer naar buiten en minder vergaderen?
 - > Waaruit bestaat ons eigen werk en wat bestellen we bij het college en de organisatie?Deze bijeenkomsten kregen echter geen vervolg en hebben nog niet geleid tot nieuwe initiatieven en/of concrete afspraken. In de raadsvergadering van 4 oktober 2016 heeft de raad unaniem een motie aangenomen. Hierin spreekt de raad zich uit om een eigen verandertraject in te zetten, geïntegreerd in het organisatie-ontwikkeltraject WinD. Daartoe is de raad eenmaal bij elkaar gekomen en is afgesproken het verandertraject te continueren na de verkiezingen in de nieuwe setting van de raad.
- De raad gaat onvoldoende mee en/of wordt nog onvoldoende meegenomen in de visie die de afgelopen periode is ontwikkeld. Ideeën vanuit het college (onder andere het Manifest) worden vooral gespiegeld aan huidige structuren en instrumenten (inspraak, dorps- en wijkraden). Wat nog mist is een uitgekristalliseerd idee wat de uitgangspunten in het Manifest betekenen voor de werkwijze in de raad en wat wel en niet aan het college wordt gelaten. Er ontbreken praktijkvoorbeelden en –situaties die als illustratie kunnen dienen voor de mate en wijze van betrokkenheid van de raad bij participatieve projecten. Ook ontbreekt een koppeling naar concrete maatschappelijke opgaven.

- De informatie waarmee het college de raad in positie brengt ten aanzien van het Manifest burgerparticipatie en overheidsparticipatie (30 mei) is onvolledig en onduidelijk. De relatie naar eerder vastgesteld beleid (onder andere “Kiezen met Visie”) en het organisatie ontwikkelingstraject (“Weert in Dynamiek”) blijft onderbelicht. De vier uitgangspunten in het Manifest komen daardoor wat in de lucht te hangen en zijn daarom niet eveneens ‘betekenisvolle tussenresultaten’ van de beoogde cultuurveranderingen in de organisatie op weg naar het gestelde maatschappelijke doel (naar een participatiesamenleving).
- De relatie met andere vormen van inspraak en participatie worden in het Manifest verder niet behandeld en roepen daarom discussie en vragen op. Diverse raadsleden leggen daarbij de vinger op de zere plek, zoals:
 - > Wat is de relatie met formele inspraak? Hoe verhoudt zich dit tot de formele positie van de dorps- en wijkraden?
 - > Wat is de betekenis van de zin: “bij alle beleidsterreinen en afdelingen werken we aan de vertaling van democratische vernieuwing van beleid en beleidsvorming en instrumenten?” Of de zin: “initiatieven worden erkend en gehonoreerd als gelijkwaardig aan gemeentelijke initiatieven, ook als ze spanning oproepen met het beleid vanuit de gemeente.”

Voor de raad wordt kortom geen overzicht geboden over alle vormen van participatie – waarbij per participatievorm andere spelregels, rolverdeling tussen samenleving en gemeente en rolverdeling tussen raad en college van toepassing zijn.
- Waarneming is dat de raad aan de voorkant van processen onvoldoende meedoet en bijvoorbeeld zich ook meer nadrukkelijk maatschappelijk oriënteert. Als illustratie wordt de discussie over het Zelfregiecentrum genoemd bij gelegenheid van de destijds geagendeerde kredietaanvraag.

Ook is er behoefte aan werkvormen voor goede discussies met de raad aan de voorkant. Dat is niet altijd mogelijk en de vraag is ook of de raad daar behoefte aan heeft.

5.2 Relatie met organisatieontwikkeling (“Weert in Dynamiek”)

Wat zien we:

- Binnen het organisatieontwikkelingstraject “Weert in Dynamiek” worden nu grote stappen gezet en wordt hard gewerkt om de organisatorische voorwaarden in te vullen. Er zijn verschillende activiteiten en trainingen waarbij gericht wordt geïnvesteerd in de kwaliteiten en competenties van medewerkers: cultuurverandering, samenwerken in teams, ‘ik en de complexe wereld’ persoonlijk ontwikkelkompas. Bij al deze inzet ligt er veel nadruk op de ‘juiste mindset’ bij medewerkers. Dat alleen is niet voldoende. We zien dat medewerkers in aanvulling daarop vooral behoefte hebben aan praktische werkwijzen die aansluiten op het in de gemeente gestarte cultuurveranderingsproces. Een werkwijze die houdbaar is en die ondersteunend is bij de vraag of en op welke wijze participatietrajecten worden ondersteund en verder geholpen.
- Binnen de organisatie is op het intranet een toolbox voor communicatie beschikbaar. Deze wordt naar onze indruk beperkt benut en wordt niet bijgehouden met nieuwe ervaringen en evaluaties. Bij de twee projecten Stadsdeelvisie Midden en Armoedebeleid, is de toolbox onbenut gebleven.
- Leidinggevenden verwachten van medewerkers dat ze zelf afstemming en dialoog opzoeken om daarmee een meer integraal beeld van maatschappelijke opgaven te realiseren.
- Er wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een wendbare organisatiestructuur.
- De bezuinigingen waartoe is besloten sluiten aan op de koers die voor gemeente Weert voor de toekomst is uitgezet en vormen in beginsel geen probleem. Het vereenvoudigen en inkorten van werkprocessen zullen ertoe leiden dat ook kan worden volstaan met een kleinere formatie. Wel zouden meer budgetten moeten worden vrijgemaakt voor communicatie en procesbegeleiding bij participatietrajecten. Hier wordt binnen de organisatie verschillend mee omgegaan.
- Voor de komende jaren moet de gemeente echter wél alle zeilen bijzetten om vooral ook in kwalitatief opzicht op niveau te blijven. De vergrijzing binnen de organisatie maakt dat binnen nu en vijf jaar 100 personeelsleden zullen uitstromen. Verdere bezuinigingen zijn daarom niet mogelijk.

5.3 Goed samenwerkingspeler zijn

In de werkateliers van 3 en 5 juli en 7 september jongstleden spraken we met direct betrokkenen over:

Park De Wijer, Luuëker pârk, Bèèle Erfke, Noaberhulp Houtbroek, Fatima aan Zet/Wijkpark Fatima, Huiskamer Boshoven en het Zelfregiecentrum.

Op 22 februari en 8 maart 2018 spraken we met externe deelnemers aan de projecten Stadsdeelvisie Midden en Armoedebeleid

Hieronder formuleren we een aantal succes- en faalfactoren bij het ondersteunen van maatschappelijke en gemeentelijke initiatieven en geven we aan wat we zien in de praktijk van gemeente Weert.

Deze bevindingen zijn ontleend aan de discussies in de werkateliers en de groepsgesprekken

Open en goed geïnformeerd

Wat zien we:

- Op dit moment ontbreekt binnen de gemeente een organisatiebreed overzicht op het geheel van actuele maatschappelijke initiatieven. In de fase waar de gemeente zich nu bevindt, is dat een belemmering voor het dóórontwikkelen van een gedeelde handelingspraktijk ten aanzien van het beoordelen en wegen van initiatieven. Indien beschikbare informatie over verschillende initiatieven organisatiebreed wordt gedeeld, dan komen slimme verbindingen ('cross-overs') in zicht die nu niet in beeld komen. Met gebruik van reeds bestaand informatiemateriaal en analyses m.b.t. de wijken (w.o. stadsdeelvisies) kunnen initiatieven op een hoger plan komen.
- Ambtelijke benadering van vraagstukken strookt niet altijd met de werkelijkheidsbelevingen van initiatiefnemers. Eigen manieren van kijken belemmeren soms doorzicht naar wat initiatiefnemers wel en niet beweegt.

Betrouwbaar en duidelijk

Wat zien we:

- Voor de ambtenaren is het nog zoeken naar het innemen van de juiste positie ten opzichte van een maatschappelijk initiatief. Welke handvatten hebben ze daarvoor:
 - > Waar treed je terug en waar blijf je aan tafel zitten?
 - > Waarom wel/niet aansluiten?
 - > Op welk wijze, in welke rol?

> Ambtenaren zien grote verschillen in de aanwezigheid van energie en ‘sociaal kapitaal’ voor maatschappelijke initiatieven: hoe ga je daarmee om? (‘bewoners moeten óók om’)

- Ambtelijk medewerkers maken op dit soort vragen vooral eigen inschattingen.
- Ambtenaren geven aan het best lastig te vinden de rol vast te houden. “Als traditioneel ambtenaar hebben we soms de neiging over te pakken.”
- Soms moeizame overgang/overdracht van beleid naar beheer.
- De gemeente heeft verschillende rollen. Voor initiatiefnemers is niet altijd duidelijk in welke rol de gemeente aan tafel zit: vastgoedeigenaar, regisseur/aanjager, subsidiënt, inkoper, beslisser (bestemmingsplan) en binnen die rollen denken en handelen ambtenaren verschillend.
- Er is gebrek aan één aanspreekpunt bij de gemeente waar deelnemers aan een maatschappelijk initiatief terecht kunnen voor vragen en voortgang (dat zien we overigens wel bij het Zelfregiecentrum waar de gemeente uit één stuk optreedt).

Gecommitteerd

Wat zien we:

- Er is sprake van een ruimhartige medewerking aan initiatieven van bewoners. Dat zien we vooral bij zogenaamde ‘fysieke’ projecten, met bijvoorbeeld steun ‘in natura’ en startsubsidies. Gemeente Weert maakt een goede start.
- Energieke en ambitieuze inzet bij en een op leren gerichte instelling. Hierbij is sprake van een praktische inslag. Niet altijd wordt vooraf een procesaanpak uitgeschreven, en worden collega’s met meer uitgesproken ervaring geconsulteerd.
- Overwegend positieve feedback van externe deelnemers, voor hen is zichtbaar en merkbaar dat gemeente Weert een verandering doormaakt met een accent op een grotere externe oriëntatie.
- Er is niet altijd duidelijkheid over het mandaat dat betrokken ambtenaren hebben.

Gericht op het bundelen van krachten

Wat zien we:

- Faciliterende inzet van de gemeente bij het werven van samenwerkingspartners in het sociaal domein.
- Er wordt ruimte geboden en vertrouwen gegeven aan professionals.
- Regels op een soepele manier vanuit de bedoeling toepassen en niet vanuit de letter.
- De gemeente zet in op het verruimen van beleidskaders waar dat bijdraagt aan het realiseren van maatschappelijke opgaven.

- Gemeentelijke accommodaties kunnen een belangrijke hulpbron zijn bij de totstandkoming en dóórontwikkeling van algemene (inloop)voorzieningen in het kader van de Wmo. Op dit moment ontbreekt een beleidskader dat het uitgangspunt voor gezonde accommodaties verbindt aan de functies die accommodaties kunnen vervullen voor maatschappelijke initiatieven in zorg en welzijn.
- Gemeente is (nog) zoekend in haar rol bij de mogelijke/wenselijke dóórontwikkeling van initiatieven.

5.4 Democratisch gehalte van initiatieven

Bij het democratisch gehalte van participatietrajecten gaat het om de aanwezigheid van waarden die van belang zijn bij het wegen van de kwaliteit van de onderlinge samenwerking.

Belangrijke aandachtspunten daarbij zijn onder meer:

- Er is sprake van een open uitnodiging voor deelname: personen worden niet uitgesloten.
- Initiatiefnemers staan open voor ‘tegenspraak’.
- De initiatiefnemers kunnen uiteenlopende en soms tegengestelde belangen verenigen.

Wat zien we:

- Er zijn in het onderzoek geen uitgesproken waarnemingen gedaan ten aanzien van het democratisch gehalte van initiatieven.
- Doorgaans functioneert een wijkraad als juridische entiteit, waaronder vrijwilligers op deelonderwerpen in werkgroepen actief zijn.
- Met name bij Luuëker pârk en bij Fatima aan Zet is er sprake van deelname van een groot aantal vrijwilligers.
- De uitvoeringskracht van initiatieven staat en valt bij de deelname van voldoende vrijwilligers. Bij de initiatieven die betrekking hebben op het sociaal domein (Fatima aan Zet en Huiskamer Boshoven) doet zich dat in het bijzonder voor.
- Bij de gesprekken over Stadsdeelvisie Midden was deelnemers niet altijd even duidelijk hoe de inbreng van dorps- en wijkraden zich verhoudt tot de inbreng van individuele bewoners.

6. Bestuurlijke reactie

De Rekenkamer Weert
Drs. ing. A.M.A. van Drunen Msc

Weert, 9 oktober 2018

Onderwerp : Bestuurlijke reactie concept eindrapport Rekenkamer Weert.

Ons kenmerk : 499934/500953

Geachte heer Van Drunen,

Het college van burgemeester en wethouders van Weert maakt graag gebruik van de mogelijkheid om een bestuurlijke reactie te geven op uw concept eindrapport "Gemeente Weert en samenwerking bij maatschappelijk initiatief ('overheidsparticipatie') en gemeentelijk initiatief ('burgerparticipatie')".

Dank

Wij willen u hartelijk danken voor het uitvoeren van dit onderzoek en onze waardering uitspreken over de wijze waarop het onderzoek is vormgegeven. Bestuurlijk en ambtelijk hebben wij daaraan graag onze medewerking verleend, evenals de deelnemers aan de werksessies.

Betrokkenheid van de gemeenteraad

Omdat het een participatief onderzoek is hebt u alle spelers (in- en extern) bij het onderzoek willen betrekken. Een belangrijke schakel is de gemeenteraad en die heeft niet meegedaan aan het onderzoek. Dat is jammer. We hopen dat de nieuwe gemeenteraad meer regie wil voeren op dit thema. We gaan er van uit dat uw rapport en bespreking daarvan in de gemeenteraad daaraan bijdraagt

Samenwerking

Inzet en energie van college, organisatie en gemeenteraad moet gelijke tred met elkaar houden bij de veranderingen die nodig zijn om meer ruimte te scheppen voor participatie. Binnen de organisatie zien we dat verschillende organisatieonderdelen geen gelijke tred met elkaar houden.

Niet alleen inzet en energie binnen de gemeente Weert moeten gelijke tred houden. Dit geldt ook voor de inzet, energie en samenwerking met onze inwoners, waarbij we goed het eigenaarschap van een initiatief voor ogen moeten houden.

Momentopname

We beseffen dat uw onderzoek een momentopname is en er ook een beperkte selectie van initiatieven is onderzocht. De vraag is hoe representatief het onderzoek is en daarmee ook hoe universeel conclusies en aanbevelingen kunnen zijn. Onze ervaring is dat ook elk initiatief maatwerk vereist.

Het merendeel van het onderzoek is uitgevoerd in 2017. In uw onderzoek concludeert u ook dat ontwikkelingen zijn doorgedaan gedurende het onderzoek. Ook daarna zijn ontwikkelingen doorgedaan.

Steun in de rug

We ervaren het rapport als steun in de rug bij het door ons ingezette proces rondom WinD en het Manifest burgerparticipatie en overheidsparticipatie. U beoogt met dit onderzoek de in gang gezette ontwikkeling te versterken. Als lerende organisatie kunnen we alleen maar blij zijn met deze verdiepingsslag.

Na bespreking in de gemeenteraad en het openbaar worden van uw rapport zullen we dit organisatiebreed bespreken en kijken hoe en waar we concreet met uw aanbevelingen en de ambities en wensen van de gemeenteraad (ook ten aanzien van hun eigen rol) aan de slag kunnen gaan. Daarbij is het de bedoeling om dit meer nadrukkelijk in het WinD-traject te integreren.

We staan volop in het veranderingsproces en merken ook dat er spanning staat op ambitie, "tandje erbij" en beschikbare capaciteit en middelen. Dit zal een aandachtspunt (moeten) zijn bij het oppakken van uw aanbevelingen.

Dynamisch veranderingsproces

We zitten midden in het veranderingsproces. Dit is een dynamisch proces. Illustratief daarvoor zijn een aantal nieuwe ontwikkelingen:

- In uw rapport refereert u in de context aan veel vorige coalitieprogramma's van gemeenten, waaronder die van Weert, waarin wordt ingegaan op de veranderende relatie tussen gemeente en samenleving en het streven naar een beter participerende overheid. In deze context zijn we toen ook gestart met het WinD-traject en de opstelling van een manifest.

Het huidige programma 2018-2022 'Weert koerst op verbinding' sluit hierbij aan en geeft hier een extra impuls aan met 'verbinding' als belangrijkste overkoepelend thema. Verbindingen tussen de gemeente en inwoners op alle thema's en tussen inwoners onderling. Onderlinge betrokkenheid die er nu al is willen we versterken. Dit betekent ook dat we (nog meer) ruimte willen geven aan maatschappelijke initiatieven die de leefbaarheid bevorderen.

- Het Spekersplein (beeldvorming) als nieuw instrument, waarbij burgers met de gemeenteraad in gesprek kunnen gaan. Het eerste sprekersplein heeft inmiddels plaatsgevonden op een externe locatie (De Bosuil) over het burgerinitiatief 'Open club Boshoven'. Dit is zeer positief ervaren.

Ook blijven er vast ingeplande extra informatiebijeenkomsten (beeldvorming) voor informatie-uitwisseling tussen college en gemeenteraad.

- Er is al een begin gemaakt met een organisatiebrede werkwijze door het geven van cursussen aan de organisatie. Op dit moment loopt al een cursus "Samenwerken over de afdelingsgrenzen heen" en daarna wordt een cursus "co-creatie" aangeboden.

Participatiebeleid willen we nog meer integreren in het inhoudelijk beleid van de gemeente, naast het ontwikkelen van praktische werkwijzen. Het programma 2018-2022 geeft hier ook een extra impuls aan.

- Concrete projecten die in het programma genoemd worden, zoals de invoering van de Omgevingswet en het opstellen van een gezamenlijke strategische visie, zijn een extra aanleiding voor veranderingen in werkwijzen, het vergroten van de betrokkenheid en het koersen op verbinding.
- We gaan kijken of we een integraal intaketeam moeten maken voor alle initiatieven van burgers. Dit moet leiden tot een uniformere beoordeling en organisatiebrede werkwijze met leereffecten voor alle afdelingen binnen de gemeente.
- Ook willen we de opgestarte samenwerking en afstemming tussen 3 lokale fondsen die burgerinitiatieven stimuleren (fonds burgerinitiatieven, Samenfonds⁰⁴⁹⁵ en leefbaarheidsfonds van Wonen Limburg) bestendigen en uitbouwen. Het opbouwwerk is inmiddels aangeschoven bij het periodieke overleg en samen geven we al workshops over fondsenwerving.

Gemeenteraad informeren

We zijn benieuwd naar de manier waarop u het definitieve rapport aan de gemeenteraad wil aanbieden. Ook zijn we geïnteresseerd in wat de gemeenteraad van het rapport vindt en in het bijzonder hoe de gemeenteraad met de conclusies en aanbevelingen wil omgaan.

Gemeente aan zet

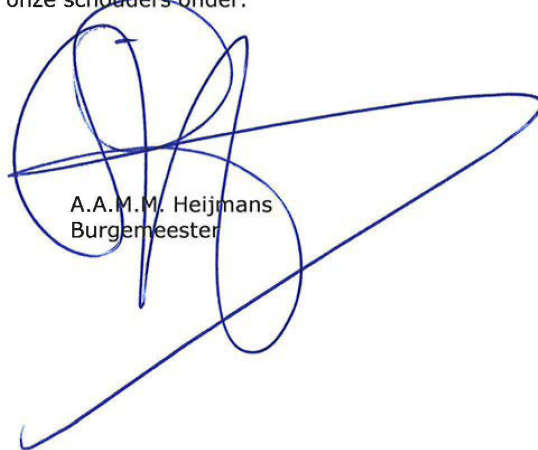
U gaat als Rekenkamer het rapport aan de gemeenteraad presenteren. Daarna zijn wij als college aan zet. Naar onze mening zijn er voldoende mogelijkheden voor verbetering en verdieping onder andere in het vervolg van het WinD-traject en bij de uitwerking van ons programma 2018-2022 "Weert koerst op verbinding". Mogelijk dat hiervoor ook een apart projectplan opgesteld moet worden.

Daar zetten wij graag gezamenlijk onze schouders onder.

Met vriendelijk groet,
Burgemeester en wethouders,

G. Brinkman
Secretaris

A.A.M.M. Heijmans
Burgemeester

7. Nawoord

Op de eerste plaats wil de Rekenkamer het college dankzeggen voor haar uitbereide en positieve reactie op ons rapport. De Rekenkamer wil graag nog op een drietal punten ingaan op uw bestuurlijke reactie.

Gemeenteraad/Samenwerking

De Rekenkamer deelt de mening van het college dat het jammer is dat de gemeenteraad niet heeft meegedaan aan het onderzoek. De gemeenteraad is namelijk de kaderstellende partij als het gaat om ontwikkelingen die plaatsvinden op het gebied van participatie. De Rekenkamer zal dan ook alsnog de raad uitnodigen om wat uitgebreider te spreken over participatie nadat het rapport is aangeboden. De Rekenkamer is met u van mening dat het college, de organisatie en gemeenteraad zouden moeten streven om gelijke tred te houden op dit thema.

Momentopname

U vraagt zich af of dit onderzoek een representatief onderzoek is geweest. De Rekenkamer heeft geen onderzoek gedaan naar alle participatieve projecten maar gekozen om een aantal projecten op het gebied van participatie nader te beschouwen. Hiermee heeft de Rekenkamer een illustratief en participatief onderzoek uitgevoerd in plaats van een representatief onderzoek. De Rekenkamer is namelijk van mening dat ook geleerd kan worden van een illustratief onderzoek.

Het onderhavig onderzoek heeft nogal wat vertraging gekend. Hiervoor zijn specifieke oorzaken zoals verkiezingen en formering van het college maar er zijn volgens de Rekenkamer ook vertragende factoren die voorkomen hadden kunnen worden. De Rekenkamer had het rapport in eerste instantie aangeboden voor een technische en bestuurlijke reactie. Hierdoor had het rapport eind 2017 al aangeboden kunnen worden aan de raad, juist ook ter voorkoming van vertragingen door verkiezingen. Het college is hier niet op ingegaan, maar ook recentelijk liet de bestuurlijke reactie op zich wachten, wat niets met verkiezingen of formatie te maken heeft. In de jaarlijkse bespreking van de Rekenkamer met het Fractie voorzittersoverleg bespreken we graag hoe dit soort vertragingen in de toekomst voorkomen kunnen worden.

Dynamisch veranderingsproces

De Rekenkamer juicht het toe dat de ontwikkelingen niet stil staan en er verder doorgewerkt wordt aan participatie. Belangrijk is volgens de Rekenkamer dat het college en de organisatie ook aandacht schenken aan het in positie brengen van de

gemeenteraad rondom participatie. En zoals aangegeven wil de Rekenkamer hieraan ook een bijdrage leveren.

Bijlage 1 Doel- en vraagstelling

Doel van het onderzoek is inzicht krijgen in het succes waarmee de gemeente Weert tot nu inspeelt op initiatieven uit de samenleving en wat hierbij belangrijke lessen zijn.

De hoofdvraag is: Wat kan de gemeente Weert leren van de huidige praktijk van het inspelen op initiatieven uit de samenleving?

Deelvragen:

- 1 Wat zijn de ambities van gemeente Weert en welke acties heeft de gemeente tot heden ondernomen om initiatieven uit de samenleving beter te kunnen faciliteren en stimuleren?
 - > In het bijzonder welke acties heeft de gemeente met het project “Weert in Dynamiek” ondernomen?
- 2 Welke initiatieven uit de samenleving hebben zich tot heden aangediend?
 - > Om wat voor initiatieven gaat het?
 - > Wat is het onderwerp en welke opgave willen ze realiseren?
 - > Wie zijn de initiatiefnemers?
 - > Hoe heeft de gemeente hier op aangesloten?
 - > Welke afwegingen hanteert de gemeente bij de vraag of en op welke wijze de gemeente aansluit op deze initiatieven?
- 3 Wat zijn de resultaten van deze initiatieven? Sluiten deze aan bij de door gemeente Weert geformuleerde ambities?
- 4 Wat zijn de succes- en faalfactoren bij deze initiatieven?

Onder meer:

 - > Het borgen van het democratisch gehalte van de initiatieven (bijvoorbeeld openheid qua deelnemers, rekening houden met elkaar).
 - > Het zijn van een goed samenwerkingspartner van de gemeente.
 - > De mate en wijze waarop uitvoering is gegeven aan het project “Weert in Dynamiek” (dit mede in relatie tot de bezuinigingen).
 - > Rolinvulling raad en samenspel met het college.
- 5 Wat kunnen de gemeenteraden, colleges en ambtelijke organisatie leren van deze ervaringen?

In het bijzonder: wat betekent dit concreet voor de rol en taak van de raad, in wisselwerking met het college, de ambtelijke organisatie en de samenleving?

Bijlage 2 Bevindingen werkateliers

Aanleg Park De Weijer

Omschrijving	<p>Lang gekoesterde wens van omwonenden om van een braakliggend terrein een park te maken.</p> <p>Oorspronkelijke (bestemmings)plan om van een braakliggend terrein (1967) een park te maken kon nooit worden gerealiseerd. Er kwam een tijdelijk woonzorgcomplex. Toen dat moest worden verplaatst ontstonden er kansen.</p> <p>Start met vertragingen, onder meer door vertraagde verplaatsing wooneenheden door aannemer.</p>
Opgave en doel	Realisatie park dat wordt aangelegd en beheerd door omwonenden
Initiatiefnemers	Wijkraad de Biest, werkgroep.
Stand van zaken en resultaten	<p>Vanaf 2016 is men begonnen met de aanleg. Uitvoerende aannemer hield zich niet altijd aan afspraken, zowel wat betreft termijnen, als de inhoud van het werk.</p> <p>Begeleiding vond plaats door een werkgroep.</p> <p>Het park is goeddeels gerealiseerd: de infrastructuur ligt er, bomen zijn geplant, de hagen zijn klaar, er staan bijenkorven, bloemen bloeien.</p> <p>Het kon alleen beter verzorgd zijn.</p>
Bevindingen t.a.v. gemeente als samenwerkingspartner	<p>Gemeente heeft gesteund met bijdragen uit het bomenfonds.</p> <p>Plaatsing van bomen werd uitbesteed maar werd niet goed uitgevoerd waardoor sommige bomen het wellicht niet zullen halen.</p> <p>Overdracht van 'aanleg' naar 'beheer' is enigszins moeizaam verlopen.</p> <p>Ook de vakantieperiode laat zien dat er binnen de gemeente vragen rond overdracht van taken zijn.</p>
Bevindingen t.a.v. democratisch gehalte samenwerking, onderlinge samenwerking	Continuïteit van voldoende vrijwilligers.

Luuëker pârk: ‘Wijkcentrum zonder dak’	
Opgave en doel	Van braakliggend terrein naar ‘Bruisend hart van Leuken’. Drie jaar geleden begonnen, doel is versterken sociale cohesie.
Initiatiefnemers	Wijkraad Leuken, buurt omvat circa 3500 inwoners.
Stand van zaken en resultaten	<p>Volledig ingericht en gebruik gerealiseerd.</p> <p>Infrastructuur bestaat uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Volkstuinencomplex, 90% in bezit en beheerdersvereniging • Crossbaan • Natuurlijke speeltuinen • Recreatiebaan • Jeu de boules baan • Imke educatiegebied • Beweegzone • Insectenhotel • Biodiversiteit <p>Benutting van de infrastructuur door middel van: ontmoeten, wijkfeest, buitenspeeldag, Sint Maarten, open oefengebied, samenwerking Het Kwadrant/Voedselbank, activiteitenfonds, samenwerken Hancout, NL Doet, bankjescollectief, open oefengebied, sambavereniging.</p> <p>Er is veel financiering van derden: Oranjefonds, Jantje Beton, mensen betalen voor hun tuintje, opbrengst € 3.500 (50 per tuintje) Maar uitgangspunt is dat de organisatie alles op eigen kracht doet. De organisatie wil niet afhankelijk zijn van de gemeente en wil in principe alles op eigen kracht realiseren.</p> <p>Ook de horeca is aangesloten met uitzicht op het park.</p> <p>NB: winnaar Limburgse Finale ‘Kern met Pit’, tweede bij de landelijke finale ‘Kern met Pit’.</p>
Bevindingen t.a.v. gemeente als samenwerkingspartner	<p>Er wordt met verschillende partijen samengewerkt, bijvoorbeeld samenwerking met Het Kwadrant, stages voor kinderen met een rugzakje.</p> <p>Overwegend grote betrokkenheid van de gemeente, er vindt veel afstemming plaats. Gemeente heeft financiële ondersteuning geboden bij de opstart van het project. Ook stelde de gemeente stelde veel middelen beschikbaar: stenen, zaaigoed, maar ook bomen, speeltoestellen. Ook wordt er af en toe gemaaid.</p> <p>Bewoners gaven aan: aanwezigheid wethouder bij landelijke finale werd</p>

Luuëker pârk: ‘Wijkcentrum zonder dak’

	<p>zeer op prijs gesteld.</p> <p>Over het algemeen worden de ervaringen met de gemeente als samenwerkingspartner als positief ervaren.</p> <p>Alleen in het begin verliep het stroef omdat vergunningverlening in combinatie met keuring speeltoestellen problematisch was.</p>
<p>Bevindingen t.a.v. Democratisch gehalte samenwerking, onderlinge samenwerking</p>	<p>Het park vormt het kristallisatiepunt voor ontmoeting in de wijk.</p> <p>Samenwerking tussen organisaties, bewoners ontmoeten elkaar, uitwisseling tussen culturen.</p> <p>Er zijn veel verbindingen met bewoners.</p> <p>Het bestuur is uitgebreid van 4 naar 8 personen.</p> <p>Er zijn 25 tot 30 vrijwilligers actief, sommige enkele uren per week, anderen voortdurend.</p> <p>De wijkraad functioneert als juridische entiteit. Daaronder fungeert er een projectgroep en verschillende WhatsApp groepen. Vrijwilligers kunnen met mandaat werken.</p> <p>Het is allemaal stap voor stap begonnen, met de moestuin, elke keer een gebiedje en doelstelling erbij, vanuit het idee dat het beheersbaar moet blijven en ook steeds tot concrete activiteiten moet leiden: ‘Wijkcentrum zonder dak’.</p>

Bèèle Erfke	
Opgave en doel	Vernieuwing kinderboerderij en speeltuin.
Initiatiefnemers	Stichtingsbestuur Bèèle Erfke samen met omwonenden/ Buurtorganisatie 't Bèèle-Erfke/'t Nijsweike.
Stand van zaken en resultaten	Kinderboerderij opgeknapt in eigen beheer door de buurt. Ook met aanliggend speeltuintje. Overdracht van gemeente naar stichting. Er liggen nu goede afspraken met de gemeente, zowel financieel als rond de verdeling van de verantwoordelijkheden.
Bevindingen t.a.v. gemeente als samenwerkingspartner	<p>Gemeente heeft zich constructief opgesteld onder het mom: 'als zaken worden overgedragen, dan moet het ook goed op orde zijn'.</p> <p>Tegelijkertijd brengt het samenspel tussen vrijwilligers en gemeente ook wat 'schuring' met zich mee:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veel verschillende overlegsituaties omdat verantwoordelijkheden en taken binnen de gemeente op verschillende plekken belegd zijn. • Overleggen die overdag plaatsvinden. Dat lukt vrijwilligers niet altijd. Er wordt niet vanzelfsprekend vanuit de positie van vrijwilligers gedacht. • Verschillende belevingen van de werkelijkheid met betrekking tot onderwerpen als financiën, exploitatie en kosten. Denk bijvoorbeeld aan het beleid t.a.v. afschrijvingen. Gemeente zegt: je moet afschrijven. Vrijwilliger denkt: als het gebouw inzakt, gaan we actie voeren en geld inzamelen. Overigens had gemeente aanvankelijk niet alle kosten in beeld. Bij vrijwilligers was er ook onvoldoende inzicht en gebrek aan deskundigheid. • Vanuit het perspectief van de vrijwilligers een overmaat aan juridische toetsingsregeltjes ('stuur de juridische afdeling naar huis'). • Sterke behoefte aan iemand die binnen de gemeente 'accountverantwoordelijk' is, zodat er niet met zoveel verschillende partijen binnen de gemeente overlegd hoeft te worden.

Nijsweike	
Opgave en doel	Opnieuw inrichten omgeving molen.
Initiatiefnemers	Buurtorganisatie 't Bèèle-Erfke/'t Nijsweike.
Stand van zaken en resultaten	Biotoop verbeterd, bakoven geïnstalleerd, biodiversiteit vergroot, meer sociale contacten in de wijk, oprit naar de monumentale molen gerealiseerd. Openbare pluktuin voor bloemen, fruit en kruiden. Door samen dingen te doen zie je elkaar weer staan.
Bevindingen t.a.v. gemeente als samenwerkingspartner	Organisatie wil op eigen kracht werken en bij voorkeur geen financiële ondersteuning van gemeente, ondanks uitnodigingen daartoe van wethouders. Deel heeft dat te maken met vrees voor aanvullende voorwaarden die dan kunnen worden gesteld. Aansprakelijkheid is een lastig punt. Goed dat gemeente zorgdraagt voor zorgplicht. Vrijwilligersverzekering is een lastig punt. De verzekering die de gemeente aanbiedt geldt 'als andere zaken niet mogelijk zijn'. De gemeente zegt, mensen moeten eerst de eigen verzekering benutten, dat wil de organisatie niet. Uiteindelijk is het allemaal goed gekomen.

Noaberhulp Houtbroei

Opgave en doel	Sociale contacten en controle versterken.
Initiatiefnemers	Buurtbewoners in klein buurtschap, 15 tot 18 huizen.
Stand van zaken en resultaten	<p>Er zijn circa 30 actieve deelnemers.</p> <p>‘De noaber’ het gaat in wezen om ‘noaberplicht’ op vrijwillige basis. Dit initiatief is ontstaan nadat er korte tijd na elkaar in de buurt drie gouden bruiloften waren. Het was zo fijn om dit samen te organiseren, dat de behoefte ontstond dit vaker te doen. Er zijn veel oudere bewoners en zo ontstond het idee elkaar te ondersteunen bij allerlei klusjes, zoals het doen van de tuin, snoeien, boodschappen doen. Als er iemand in het ziekenhuis ligt, dan is dat meteen bekend. Er wordt ook opgelet of er niet ingebroken wordt. Een vreemde auto wordt gespot.</p> <p>Resultaten tot heden zijn: de tuinen zien er goed uit, er is een gezamenlijke ontmoetingsplek, er is meer ontmoeting en verbondenheid.</p>
Bevindingen t.a.v. gemeente als samenwerkingspartner	Strikte communicatie door instanties, bijvoorbeeld door de brandweer naar aanleiding van aankondiging van verbranden snoeiafval, dat gaat ten koste van enthousiasme van initiatiefnemers.

Fatima aan zet/Wijkpark Fatima (2100 inwoners)

Opgave en doel	<p>Zelfredzaamheid van inwoners bevorderen.</p> <p>Het is een samenwerkingsprogramma voor en door de bewoners van de wijk Fatima in Weert. Doel is de oprichting van een wijkonderneming, waarbij activiteiten zoveel mogelijk op basis van de vraag van inwoners tot stand komen. Fatima aan Zet is de paraplu, daaronder ressorteren diverse organisaties, met als idee dat je elkaar samen kunt versterken. Het gaat om een wijk met deels kwetsbare burgers.</p> <p>Uitgangspunten zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Betrekken van burgers bij sociale en maatschappelijke participatie. • Meer nadruk op eigen verantwoordelijkheid van burgers. • Stimuleren 'civil society' door ondersteuning vrijwilligerswerk en mantelzorg. • Meer nadruk op preventie. • Meer nadruk op inclusief beleid, rekening houden met toegankelijkheid van voorzieningen en activiteiten voor burgers met beperkingen. • Stimuleren in 'omdenken' en onnodige regeldruk en verantwoording zo veel mogelijk vermijden.
Initiatiefnemers	<p>Convenant uit maart 2015 (loopt tot 2020) meldt de volgende initiatiefnemers: wijkraad Fatima, Wonen Limburg, Punt Welzijn, Gemeente Weert, Werk.Kom, MetGGZ, PSW, SGL, Fatima Huis B.V, Land van Horne.</p>
Stand van zaken en resultaten	<ul style="list-style-type: none"> • Convenant tussen partijen • Huiskamer met activiteiten (beheer lastig, onvoldoende vrijwilligers) • Plan wijkpark gereed, kansrijk voor nieuwe ontmoetingen wandelclub • Kookclub • Kidsclub • Wijkzuster met spreekuur <p>Er is een buurthuis, maar dat had geen functie voor de wijk. Wonen Limburg huurt een deel van het buurthuis om activiteiten mogelijk te maken. Het project loopt vanaf 2013/2014.</p> <p>De beschikbaarheid van het buurthuis is cruciaal, indien Wonen Limburg de huur niet meer betaalt dan is continuïteit niet verzekerd.</p> <p>Mogelijk kan een en ander worden gefinancierd uit Wmo-middelen. Pedagogisch Sociaal Werk (PSW) brengt in dat tot heden investeringen en inzet worden uitgevoerd met het oog op de transformatie van zorg</p>

Fatima aan zet/Wijkpark Fatima (2100 inwoners)

	<p>naar welzijn, maar dat deze tot heden niet worden bekostigd uit de Wmogelden: inloop heeft geen kostendrager.</p> <p>Het inzetten van vrijwilligers voor sociale activiteiten is overigens lastig, als het gaat om eenzaamheid en armoede, komt het vaak op professionals terecht. Het lijkt er op dat het eenvoudiger is om bewoners te mobiliseren voor fysieke projecten dan voor sociale projecten.</p> <p>Vraag die opkomt, is of de omvang van de wijk Fatima groot genoeg is om alle activiteiten in huidige vorm te kunnen voortzetten. Dat geldt ook voor het binden van vrijwilligers. De vanzelfsprekendheid dat die uit de wijk moeten komen, brengt beperkingen met zich mee. Er zou winst te behalen zijn indien vrijwilligers breder worden geworven met het oog op de koppeling aan specifieke functies.</p>
<p>Bevindingen t.a.v. gemeente als samenwerkingspartner</p>	<p>De gemeente was aanvankelijk geen partij maar heeft later bijgedragen met een startsubsidie van € 10.000, zonder daarbij veel regels en voorwaarden te stellen. Hierdoor was er ruimte voor inzet en energie vanuit andere partijen.</p> <p>Geopperd wordt dat de gemeente het gebouw voor een symbolisch bedrag van de hand doet, en commerciële exploitatiedoelen loslaat. Professionele zorgpartijen zijn geen vanzelfsprekende partner om de exploitatielasten van een gebouw te dragen.</p> <p>De rol van de gemeente is in dit project 'meerstemmig'. Gemeente is eigenaar van het pand, is subsidiegever (onder andere de Wmo), inkoper van zorg en bepaalt het accommodatiebeleid. De gemeente zit kortom met verschillende petten aan tafel.</p>
<p>Bevindingen t.a.v. onderlinge samenwerking</p>	<p>De verbinding naar de wijk vindt plaats op basis van de afspraken met de wijkraad. De wijkraad is op dit moment het enige orgaan dat de belangen van de wijkbewoners behartigt.</p> <p>De wijkraad - een stichting - bestaat uit drie personen. Deze vormen in beginsel geen representatie namens andere organisaties of (groepen) burgers. Dat wordt ook niet gevraagd.</p> <p>Een kleine dertig jaar geleden was de wijkraad beter verankerd in de wijk omdat er toen ruim twintig bestuursleden in zaten, mede namens tal van andere ten behoeve van de wijk werkzame stichtingen zoals: scouting, de school de kerk et cetera. Dat was toen het cement van de democratie in de wijk.</p> <p>Het bestuur van de wijkraad organiseert af en toe bijeenkomsten. Afhankelijk van het onderwerp komen daar weinig tot veel mensen op</p>

Fatima aan zet/Wijkpark Fatima (2100 inwoners)

af.

Er zijn rond Fatima aan Zet en Wijkpark Fatima circa 80 vrijwilligers betrokken. De wijkraad heeft op zich genomen hen te erkennen voor hun inzet door middel van beloningen in de vorm van een doosje chocolade of een VVV-bon. Het werven van vrijwilligers is en blijft kwetsbaar. Of het draagvlak voor deze kleine wijk (2000 inwoners) sterk genoeg is moet blijken.

Van eventuele belangenverschillen en verschillen van inzicht is niet veel sprake. Het lost zich op.

Op het moment dat Wijkpark Fatima een stichting moest oprichten in verband met een aanvraag voor subsidie, kreeg de wijkraad het zo gedaan dat initiatiefnemers dit bij de wijkraad onderbrachten zodat er niet allerlei stichtingen ontstaan en daarmee versnippering van maatschappelijke energie.

Dat is ook de reden dat thans de ambitie gericht is op de totstandkoming van een wijkonderneming in de vorm van een coöperatie, waarbij in eerste instantie gericht wordt op het onder één dak brengen van het buurthuis, de wijkraad en mogelijk andere initiatieven, maar dat is vooralsnog een moeizame weg. Verschillende actieve organisaties stellen prijs op eigen zelfstandigheid (bron: telefonisch interview met een der betrokkenen).

Huiskamer Boshoven	
Opgave en doel	<p>Behoud buurthuis 't Kwintet voor leefbaarheid in de wijk Boshoven, alsook het realiseren van een gemeenschapshuis waar veel activiteiten plaatsvinden, voor mensen met en zonder ondersteuning (werken, leren, beleven, bewegen).</p> <p>Alle bewoners zijn welkom (open inloop), het beperkt zich niet tot bewoners van de wijk Boshoven.</p> <p>Doel: laagdrempelig gastheerschap op basis van goede bejegening en presentie.</p>
Initiatiefnemers	<p>Bestuur 't Kwintet, samen met wijkraad Boshoven.</p> <p>Samenwerking tussen Bestuur 't Kwintet/wijkraad, met MetGGZ en PSW, ondersteund door de gemeente.</p>
Stand van zaken en resultaten	<p>Gestart in december 2014.</p> <p>Er is een enquête gehouden onder bewoners met als resultaat de aanmelding van vrijwilligers en een prioriteitenlijst van gewenste activiteiten.</p> <p>Werkgebied omvat thans circa 12.000 inwoners (Boshoven, Molenakker en Laar). De huiskamer is gedurende 4 dagdelen open. Hierbij is naast de beheerster ook altijd professionele begeleiding aanwezig: twee dagdelen door MetGGZ en twee dagdelen door PSW. De begeleiding van deze instanties richt zich niet op individuele personen, maar is gericht op behoud van veiligheid en behoud van laagdrempeligheid voor uiteenlopende bewoners, bijvoorbeeld ook bewoners die niet beschikken over een eigen netwerk (steunsysteem). Daarom is het buurthuis ook met de feestdagen open.</p> <p>Eigenlijk willen de professionals zo min mogelijk nadrukkelijk zichtbaar zijn, maar staan paraat in lastige situaties (pedagogisch geschoolde medewerkers niveau 4).</p> <p>Per inloop zijn er gemiddeld 10 personen aanwezig. Bij de activiteit 'kienen' is het op zijn drukst.</p> <p>Het goede gastvrouwschap is essentieel voor het goed functioneren. Er is sprake van goed samenspel tussen de vrijwilligers en de professionals.</p> <p>Op dit moment wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een wijkpark, een groep bewoners pakt dit op. Dit zijn deels ook dezelfde personen die de werkgroep voor de huiskamer vormen.</p> <p>Commissie met wijkbewoners en omwonenden gaan een plan maken, met ondersteuning van de gemeente.</p>
Bevindingen t.a.v. gemeente als	<p>Gemeente heeft een nieuwe partij (psw) aangedragen toen een van de andere deelnemende partijen was afgevallen. Gemeente is zich ervan</p>

Huiskamer Boshoven

samenwerkingspartner	<p>bewust dat dit een groei- en ontwikkelingsproces is. Subsidievoorwaarden laten ruimte.</p> <p>Het maakt dat er onderling vertrouwen is, er indringende gesprekken kunnen worden gevoerd en dat deelnemende partijen tevreden zijn. Dit vertrouwen is essentieel voor verdere ontwikkeling.</p> <p>Deze gemeentelijke houding is nog niet in dezelfde mate in alle geledingen van de ambtelijke organisatie aanwezig. Dat wordt door de organisatie zélf ook gezien.</p> <p>Het vraagt om een cultuurverandering die bovendien niet op de korte termijn te realiseren is. Ambtenaren kennen ook niet altijd de aanwezige speelruimte en of dat 'van hogerhand' ook wordt gedekt.</p> <p>Omgekeerd vraagt een veranderende rol van de gemeente ook een andere houding van burgers/vrijwilligers en andere maatschappelijke partijen. De tijd dat 'gemeenschap' hetzelfde is als 'gemeente' die is voorbij. Er zijn wijkraden die zelf actief aan de slag gaan én er zijn wijkraden die pas in beweging komen als de gemeente hen nadrukkelijk steunt. Soms is er, mede gelet op verschillende stijlen in het gemeentehuis, sprake van 'shopgedrag'.</p> <p>Daarnaast zie je dat vrijwilligers al gauw overvraagd worden en er vraagstukken kunnen zijn die hun mogelijkheden en/of competenties te boven gaan.</p>
----------------------	---

Zelfregiecentrum	
Opgave en doel	<p>Het Zelfregiecentrum Weert biedt (sinds 2014) laagdrempelige indicatievrije open inloop en activerende dagbesteding voor een brede doelgroep. OOK VOOR GROEPEN DIE NIET IN BESTAANDE KADERS PASSEN. Ook is er het Aanmeldpunt Flexibele Maatschappelijke Opvang gevestigd en de dagopvang voor daklozen. Leidend principe van het Zelfregiecentrum is aansluiten bij wat mensen wél kunnen, gericht op zingeving en persoonlijk perspectief. Niet de beperking en het aanbod staan centraal, maar de mate waarin de mens zich gesterkt voelt.</p> <p>Bij het Zelfregiecentrum werken professionals en ervaringswerkers. Ervaringswerkers zijn opgeleid om mensen te begeleiden en putten daarbij uit hun eigen ervaringen.</p>
Initiatiefnemers	<p>Het Zelfregiecentrum is in aanvang een initiatief van twee personen: een persoon werkte oorspronkelijk in een instelling voor GGZ en ambieerde een fundamenteel andere bejegening van personen met een geestelijke kwetsbaarheid. De andere initiatiefnemer is ervaringsdeskundige.</p>
Stand van zaken en resultaten	<p>Inmiddels vervult het Zelfregiecentrum een spilfunctie in het samenspel met andere organisaties die verwante cliëntgroepen ondersteunen. Deze instellingen komen ‘aan huis’ in het Zelfregiecentrum.</p> <p>Het centrum is daarom ook veel méér dan alleen opvang. Het belangrijkste resultaat tot heden is samen te vatten in twee woorden: laagdrempeligheid en toegankelijkheid. Mensen kunnen binnen lopen zonder indicatie. Het Zelfregiecentrum draagt bij aan de transformatie van het sociaal domein, omdat het centrum in een algemene voorziening mensen ondersteunt en activeert, die anders een maatwerkvoorziening nodig zouden hebben.</p> <p>Door de directe betrokkenheid van partners, MetGGZ, Vincent van Gogh Instituut, Moveoo (maatschappelijke opvang), Punt Welzijn en de gemeente (Werk en Inkomen, maatschappelijke opvang), wordt er snel geschakeld (het lijkt op een ‘hub’: een ‘hub’ (ict-term) stuurt binnengekomen data door naar alle poorten op het netwerk). Ook andere instanties, zoals advocaten, bezoeken het Zelfregiecentrum om cliënten bij te staan.</p> <p>Korte lijnen en direct onderling overleg en samenwerking tussen betrokken partners werken dóór naar de manier waarop eigen regels en</p>

Zelfregiecentrum

	<p>afspraken ruimdenkend op de maat van cliënten kunnen worden toegepast. ‘We kleuren buiten de lijnen maar binnen de kaders.’ Voorbeeld: het verstrekken van een uitkering waarbij ‘grijs wonen’ (gebruikmaken van netwerk om te overnachten) als voorwaarde wordt gesteld. Geen enkele situatie is hetzelfde en de vlotte onderlinge samenwerking bevordert het realiseren van een gemeenschappelijke en ook door de cliënt gedeelde aanpak. Deelnemers zien mensen opbloeien die op andere plekken zijn stukgelopen. “We moeten ons aan protocollen houden, ervaringsdeskundigen zijn veel praktischer en gaan sneller op het doel af.” Het stimuleert ook tot het nemen van andere initiatieven, zoals de inrichting van een herstelcentrum. Wat kan nog beter?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sommige regels vragen, gelet op het goed kunnen inspelen op de specifieke situatie van de cliënt, om ‘flexibele kaders’ waardoor je als professional ook de handelingsbevoegdheid hebt om beslissingen te nemen die aansluiten op de cliënt. • Beleid moet pas geschreven worden als het in de praktijk blijkt goed te kunnen werken. <p>De overdracht van ervaringen in het sociaal domein naar andere beleidsdomeinen binnen de gemeente, daar wordt in het kader van “Weert in Dynamiek” (WinD) hard aan gewerkt.</p>
<p>Bevindingen t.a.v. gemeente als samenwerkingspartner</p>	<p>De verdienste van de gemeente - met name in de beginfase - is dat noodzakelijke bezuinigingen op de (via centrumgemeente constructie regionaal bekostigde) dak- en thuislozenopvang als een kans zijn gezien en gepakt om - vooruitlopend op de inwerkingtreding van de nieuwe Wmo per 1 januari 2015 - een impuls te geven aan de beoogde transformatie/kanteling in de zorg. Daardoor kregen ook vernieuwende ideeën over de bejegening van cliënten (werken op basis van herstelvisie en op basis van ‘presentie’) een kans zich in de praktijk te bewijzen.</p>

Stadsdeelvisie Weert Midden	
Opgave en doel	<p>Door stadsdeelvisies op te stellen wil gemeente gericht vooruit kijken en bepalen wat de wijken nodig hebben om zich duurzaam voor te bereiden op en te ontwikkelen naar de toekomst. Dat is nodig vanwege onder andere de demografische ontwikkelingen, de wijzigingen in de WMO, de participatiewet en de jeugdzorg en de Woningwet uit 2015.</p> <p>Maar ook de rol van de burger wordt steeds belangrijker. Niet alleen bij de voorbereiding, maar ook bij de uitvoering. Achter de opstelling van de visie gaat dus ook nadrukkelijk het idee schuil dat burgers en andere partijen een aandeel nemen in delen van de uitvoering.</p> <p>In de stadsdeelvisie is een ontwikkelingsrichting opgenomen, gericht op de thema's fysiek, sociaal, technische staat gebouwen en voorzieningen van dit stadsdeel en de afzonderlijke wijken met een uitvoeringsprogramma.</p>
Initiatiefnemer(s)	Gemeente Weert en Wonen Limburg
Procesaanpak	<p>Er is geen sprake van een organisatiebreed gedeelde werkwijze. Er is wel een communicatie toolkit digitaal beschikbaar, niet helemaal duidelijk is of deze ook (organisatiebreed) wordt gebruikt en gedeeld. Financiële middelen zijn er in beperkte mate voor participatietrajecten, daar moet je in je eigen projecten middelen voor reserveren. Probleem is dat 'beleid' – zoals het opstellen van een stadsdeelvisie- geen 'project' is.</p> <p>Er wordt vooraf niet op gebudgetteerd. Het valt allemaal onder 'woonbeleid'. Er worden vooraf ook geen prestatieafspraken op geformuleerd. Personele ondersteuning op het punt van communicatie is zeer beperkt beschikbaar.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een plan van aanpak gaat vooraf naar het college. De raad wordt geïnformeerd. • Eerst wordt een analyse van de wijk gemaakt. Dat doet de gemeente mede aan de hand van CBS-gegevens. Dat resulteert in een 'wijkprofiel'. Wonen Limburg (woningcorporatie) is hierbij samenwerkingspartner. • Daarna wordt een wijkwandeling gemaakt, dat gebeurt met wijkbewoners, de buurtbeheerder van de corporatie, en een aantal betrokken (beleids)ambtenaren. Ook wijk- en dorpsraden doen mee alsmede actieve bewonersgroepen (denk aan Fatima aan Zet). De communicatie over deze actie verloopt via on- en offline media. • Daarna kunnen de bewoners plussen en minnen aangeven op de aspecten: fysiek, sociaal, technische staat van gebouwen en voorzieningen. • Op basis hiervan wordt een workshop met de professionals gehouden. Dan worden met de deskundigen uit de organisatie en

Stadsdeelvisie Weert Midden	
	<p>externe professionals de sterke en zwakke punten besproken en komen de kansen en bedreigingen aan de orde (swot).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hieruit komt een lijst van 10 punten en dat vormt de basis voor een uitvoeringsprogramma. • Dan worden de inwoners benaderd.. Dat gebeurt niet op stadsdeelniveau maar op wijkniveau. Bij stadsdeelvisie Weert Zuid gebeurde dat eerst op stadsdeelniveau, maar dan is de opkomst zo groot dat het in werkvormen niet behapbaar is. Daarom vindt gesprek met bewoners op wijkniveau plaats: Fatima, Binnenstad, Biest, Groenewoud en Leuken. Dat zijn 8000 inwoners. Per wijk een aparte bijeenkomst dus waar ze d.m.v. stickers prioriteiten kunnen stellen.
Bevindingen	<p>Positieve waardering Deelnemers ervaren dat de gemeente een andere instelling heeft gekregen, waardoor er gemakkelijker gepraat kan worden. De gemeente is bereid om participatie te stimuleren. Er groeit vertrouwen over en weer. Deelnemers zien ook dat het tijd nodig heeft voor bewoners om ‘in de participatiestand’ te komen. Er is bereidheid tot luisteren.</p> <p>Feedback van bewoners richt zich vooral op openbare ruimte</p> <p>Wat opvalt is dat feedback van de participerende wijkbewoners in de meeste gevallen betrekking heeft op onderhoud van de openbare ruimte. Het is lastig met de bewoners in gesprek te komen over meer abstracte thema’s zoals armoede, eenzaamheid, vergrijzing. Dat neemt niet weg dat deze bijeenkomsten positief verlopen en vaak eindigen met applaus. Gemiddeld bezochten steeds 60 personen de vijf wijkavonden. Aangegeven wordt dat veel deelnemers aan de gesprekken min of meer ‘als consument’ aan de discussie deelname: ‘ze kwamen voor de eigen stoep’ en niet zozeer om na te denken over het leveren van een eigen bijdrage bij het realiseren van een opgave.</p> <p>Groei- en leerproces Bij de werkzaamheden m.b.t. de organisatie van de participatie is er nadrukkelijk sprak van een leer- en groeiproces. Zo worden in de Stadsdeelvisie Midden nadrukkelijk de ervaringen van een eerder stadsdeelvisieproces (Zuid) meegenomen. Lessen en leerpunten zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het opstellen van een visie op stadsdeelniveau heeft als voordeel dat je een groter deel van de gemeente bestrijkt en dus niet

Stadsdeelvisie Weert Midden

jarenlang bezig bent. Een nadeel is dat je in het aanboren of ontwikkelen van netwerken niet altijd de gewenste diepgang realiseert. Netwerken van vrijwilligers functioneren immers op buurtniveau. Zo is het de vraag of thematische uitwerkingen, zoals voor armoede, of je dat stadsbreed of per wijk moet aanpakken. Deze vraag is op dit moment actueel.

- Wellicht dat in deze trajecten meer thematisch gewerkt moet worden, dit om te voorkomen dat er een te zwaar accent komt te liggen op de openbare ruimte
- Bijeenkomsten met een te grote opkomst moeten qua aantal verder wordt uitgesplitst om een rijker inhoudelijk resultaat te kunnen boeken.
- Om de bijeenkomst beter te kunnen richten vooraf materiaal met discussievragen toesturen.
- Praktische lessen: eenvoudige taal gebruiken

In het oog springende resultaten zijn:

- Relatie- en netwerkvorming
- Wederzijds begrip
- Beter inzicht in samenhang der dingen: hoe fysieke en sociale dimensies op elkaar ingrijpen, stapeling van problematiek
- Samen met de deelnemers de meest urgente punten aanwijzen
- Meer invloed van externe partijen op het gemeentelijk plan
- Meer steun en draagvlak

Tips die deelnemers meegeven

- Druk de burger geen participatie door de strot, ondersteun bestaande initiatieven. Dat heeft een olievlek effect
- Met het afbouwen van subsidies geeft je tegenstrijdige signalen
- Geeft regelmatig een voortgangsrapportage en uitwerking
- Communiceer over het proces en de resultaten
- Goede communicatie top down en bottom up.
- Een kleinschaliger aanpak levert meer signalen en inbreng op
- Wijkraden nog meer inschakelen
- Jongeren op een andere manier betrekken, hou het simpel qua taalgebruik, thematisch aanpakken, kleine groepjes.

Armoedebeleid	
Opgave en doel	<p>Tot 2018 werd voerde gemeente Weert alleen een minimabeleid. Onder minimabeleid vallen alle gemeentelijke regelingen die specifiek gericht zijn op de (financiële) positie van mensen met een inkomen op of vlak boven het sociaal minimum.</p> <p>Directe aanleiding voor het opstellen van een beleidsplan is een door de raad aangenomen motie waarin het college wordt gevraagd een integraal aanvalsplan armoedebestrijding te maken, waarbij voorzieningen en doelgroepen beter op elkaar worden afgestemd om maximaal effect te bereiken, waarbij structurele verbetering van de inkomenspositie leidend is.</p> <p>Armoedebeleid richt zich op een bredere doelgroep en beoogt een groter effect.</p>
Initiatiefnemer(s)	Gemeente Weert, op basis van een door de gemeenteraad aangenomen motie.
Procesaanpak	<p>Van meet af aan heeft vastgestaan dat het armoedebeleid in samenwerking moest worden opgepakt. Een thema van deze omvang kun je als gemeente niet alleen ter hand nemen. Het is opgepakt met de inwoners, vrijwilligersorganisaties, professionele organisaties en collega's (intern) die er ook mee van doen hebben.</p> <p>Voor het organiseren van de bijeenkomsten is samengewerkt met het Algemeen Maatschappelijk Werk en met Punt Welzijn.</p> <p>Er is vooraf geen plan van aanpak geschreven en de samenwerkende partijen zijn meteen aan de slag gegaan. Daarbij stonden de volgende vragen centraal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wie betrekken we? • Welke vragen stellen we? • Wat willen we bereiken? • Hoe willen we dat realiseren? <p>Er waren geen bestaande protocollen of 'standaard-aanpakken' beschikbaar voor dit onderwerp. Binnen de afdeling zijn collega's beschikbaar die veel ervaring hebben met dit soort processen. Binnen de afdeling is er sprake van een grote samenwerkingsbereidheid en worden ervaringen met praktische aanpakken uitgewisseld. (Voorbeeld was bijvoorbeeld de methode 'Weert Transformeert' die een van de collega's hanteert. Ook werden hele praktische tips gegeven, zoals bv het gebruik van Google Docs voor het maken van digitale aanmeldformulieren waaruit automatisch lijsten kunnen worden gegenereerd voor bewerking in Excel.)</p> <p>Er was ook een communicatieadviseur betrokken.</p>

Stadsdeelvisie Weert Midden

	<p>Er was een projectteam van gemeenteambtenaren, ketenpartners, collega's van de afdeling met meer ervaring in dit soort projecten (collegiale consultatie).</p> <p>Acties waren (onder meer):</p> <ul style="list-style-type: none">• Publicatie op 4-wekelijkse gemeentepagina 'Samen Leven In Weert'• Flyers neerleggen op diverse plekken• Persberichten• Actief op sociale media• Publicatie op voorpagina 1-Weert• Rechtstreekse uitnodigingen breed netwerk sociaal domein• Publicatie via kanalen netwerkpartners• Bijeenkomsten met inwoners• 11 mei 2017 bijeenkomst met inwoners (leerpunt: doelgroep niet echt goed vertegenwoordigd, wel veel personen/instanties die voor de doelgroep opkomen, zoekpunt is nog wel hoe dan wél) (tussen de mensen staan, informeel gekleed, voorkomen dat afstand wordt ervaren kortom)• 15 mei 2017 bijeenkomst met professionals, grote opkomst (80 p)
Bevindingen	<p>Het doel van het proces was vooral:</p> <ul style="list-style-type: none">> informatie ophalen (inhoudelijke verrijking) wat op de doelgroep aansluiten nuttige ideeën en instrumenten zijn.> Een aanvalsplan realiseren dat aansluit op de behoeften.> Discussie en het proces op gang brengen. <p>Er komt veel bij kijken, het is goed om over een draaiboek te beschikken. Wat goed ging is het vooraf goed bedenken van de vragen, wat we er uit wilden halen. Goede gespreksverslagen maken was heel belangrijk, dat er niks blijft hangen of onduidelijk blijft. Het terugleggen van de bevindingen naar alle deelnemers werd gewaardeerd.</p> <p>Wat minder goed lukte was het daadwerkelijk bereiken van de doelgroep. Dat is een leerpunt voor een volgende ronde.</p> <p>Het gaat daarbij niet alleen om mensen die al 'bekend' zijn maar juist om personen die nog niet in beeld zijn. Denk hierbij aan inwoners die kampen met verborgen armoede, zoals zzp-ers en ook risicogroepen (bijvoorbeeld mensen die net gescheiden zijn).</p> <p>De samenwerking tussen gemeente, AMW en Punt Welzijn is door deze partijen zeer gewaardeerd. Zowel Punt Welzijn als AMW hebben grote kennis van de personen en gezinnen waar het om gaat, en ervaring met effectieve vormen van overleg en gesprek met deze groepen.</p>

Stadsdeelvisie Weert Midden

Verschillende deelnemers zien dat de gemeente hierin een prima prestatie levert en voorop loopt in vergelijking met andere gemeenten.

Een van de deelnemers: 'omdat ik nogal wat jaren wijkwerk heb gedaan, zie ik dat er een omslag plaatsvindt in het gemeentehuis. Je bent niet langer een lastige beller. Als je nu een vraag neerlegt, komt er altijd een vervolg. Er is altijd wel iemand die uitleg geeft, desgewenst komen ze naar je toe'.

Zo is het inmiddels ook praktisch dat ambtenaren ook gesprekken voeren met cliënten buiten het gemeentehuis, op locaties die meer vertrouwd en laagdrempeliger zijn, zoals bij het Zelfregiecentrum.

Het proces diende om bestaande ideeën te toetsen maar heeft ook nieuwe ideeën opgeleverd:

- > Ruilwinkel
- > Volkstuinjes
- > Centraal meldpunt
- > Voorlichting geven bij rommelmarkten

Tips:

- Ambtenaren zijn beter zichtbaar indien ze op verschillende locaties komen. Mensen/cliënten voelen zich daardoor meer serieus genomen.
- Mensen uit de doelgroep bereik je niet met het organiseren van discussieavonden, maar vooral door in het primaire proces van de dienstverlening aan deze cliënten die lijntjes kort te houden
- De sociale kaart is nog wat chaotisch, wellicht dat een indeling in categorieën helpt. De vraagwijzer is prachtig, maar door deze naast de balie te zetten heb je een drempel opgeworpen, want je moet toch naar het gemeentehuis. 'Een vraagwijzer moest een vraagbus zijn.'
- Hou de energie vast, jammer dat er in tijd gezien een gat zit tussen planvaststelling en de start van de uitvoering
- Bied mensen een 'financiële' APK aan

Bijlage 3 Bronnen

Deelnemers aan een (of meer) van de drie gehouden werkateliers m.b.t. de maatschappelijke initiatieven en overige gesprekken

In het kader van dit onderzoek hebben de volgende gesprekken plaatsgevonden:

- Verkennende gesprekken op 10 april en 10 mei 2017, onder andere gericht op inventarisatie van maatschappelijke initiatieven.
- Werkateliers met maatschappelijke initiatieven op 3 juli, 5 juli en 7 september 2017.
- Verdiepend gesprek met medewerkers van gemeente Weert op 18 september 2017.
- In verband met de privacy zijn de namen in deze lijst, die alfabetische volgorde is opgesteld, weggelaten. De namen zijn bij de Rekenkamer bekend. Mocht er belangstelling zijn naar de personen die gesproken zijn bij een bepaald project, dan kan men contact opnemen met de Rekenkamer.

Naam	Organisatie
Mw.	Gemeente Weert
Hr.	MetGGZ
Mw.	Huiskamer Boshoven
Hr.	Huiskamer Boshoven
Hr.	Buurttuin Fatima
Mw.	Gemeente Weert
Mw.	Gemeente Weert
Hr.	Punt Welzijn
Hr.	De Wijer/Wijkraad de Biest
Mw.	Gemeente Weert
Hr.	Luuëker pârk
Hr.	Park De Weijer
Hr.	Gemeente Weert
Hr.	Gemeente Weert
Mw.	Punt Welzijn
Hr.	Fatima aan Zet
Hr.	Punt Welzijn
Hr.	Gemeente Weert
Hr.	Punt Welzijn
Mw.	Gemeente Weert
Hr.	Nijsmolen/ Bèèle Erfke
Hr.	Hart voor Burgers
Mw.	Gemeente Weert
Hr.	Fatima aan Zet
Hr.	Luuëker pârk
Mw.	Zelfregiecentrum Weert

Naam	Organisatie
Hr.	Gemeente Weert
Mw.	Moveoo
Hr.	Gemeente Weert
Mw.	Gemeente Weert
Mw.	Vincent van Gogh Instituut
Mw.	De Noaber
Hr.	PSW
Hr.	Gemeente Weert
Hr.	MetGGZ
Hr.	Wonen Limburg
Hr.	Gemeente Weert
Hr.	Gemeente Weert
Hr.	Gemeente Weert
Hr.	Luuëker pârk

Schriftelijke bronnen

- Zestien wijk- en dorpsraden, één gemeente, een onderzoek naar wijkgericht werken in Weert, 2008, SGB0.
- Leidraad interactief werken gemeente Weert, maart 2010.
- Evaluatie implementatieplan interactief werken gemeente Weert, 2010-2011.
- “Kiezen met Visie”, mei 2015.
- Evaluatie MijnStraatJouwStraat (MSJS) 2e helft 2015/1e helft 2016, B&W stuk 14 juni 2016.
- Organisatieontwikkelpun WinD “Weert in Dynamiek”, 24 augustus 2016.
- Manifest Burgerparticipatie en Overheidsparticipatie

Deelnemers aan een (of meer) van de drie gehouden werkateliers m.b.t. de gemeentelijke initiatieven en overige gesprekken

In het kader van het aanvullend onderzoek hebben de volgende gesprekken plaatsgevonden:

- Verkennende ambtelijke gesprekken op 25 januari 2018
- Groepsgesprekken met inwoners en maatschappelijke partijen op 22 februari (Stadsdeelvisie Weert Midden) en 8 maart 2018 (Armoedebeleid)
- In verband met de privacy zijn de namen in deze lijst, die alfabetische volgorde is opgesteld, weggelaten. De namen zijn bij de Rekenkamer bekend. Mocht er belangstelling zijn naar de personen die gesproken zijn bij een bepaald project, dan kan men contact opnemen met de Rekenkamer.

Naam	Organisatie
Hr.	MKB Weerterland
Mw.	Gemeente Weert
Hr.	Centrum
Hr.	Buurthuis Fatima
Mw.	Gemeente Weert
Hr.	Centrum
Hr.	LZO-Zonnebloem
Hr.	Fatima aan Zet
Hr.	Wonen Limburg
Mw.	AMW
Mw.	Punt Welzijn
Hr.	Punt Welzijn
Hr.	Wijkraad Groenewoud
Hr.	Bibliocenter
Mw.	Punt Welzijn
Mw.	Platform GGZ en (O)GGZ N- en M-Limburg, Zelfregie centrum
Hr.	Gemeente Weert
Hr.	Centrum
Mw.	Gemeente Weert

Schriftelijke bronnen

- Aanvalsplan Armoede Weert
- Stadsdeelvisie Weert Zuid
- Evaluatie Stadsdeelvisie Weert Zuid